

Dr. Rámásetter Róbert

BUDAPEST

JELENT

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

10. Tétel. 17. Havonta 110, negy Disztér 2, I. em. Évre 600, egészévrű földre: Havonta 2, félévre 12, egészévrű detések díjszabás s „Ud JELET” az erdélyi és bánági zsidóság egyetlen politikai napilapja. Cikkeink utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Bérmentelen leveleket nem fogadunk el.
— Kéziratok megörzését és visszaküldését nem vállaljuk. Főszerkesztő dr. Maros Ernő. Felelős szerkesztő Jámber Ferenc. Buceuresti szerkesztő Mataszegi Ernő, Strada Matei Mile 6.
Péntek, 1934. nov. 16.
5695. EV. XVII. EVF.
KISZLEV 9. 257. SZÁM.

Ara 5 lej

Megnyílt a parlament őszi ülésszaka

A trónbeszéd rámutat a nyugtalan külpolitikai helyzetre és bejelenti a román hadsereg megerősítését

Meleg felhívás a nemzet összes erőinek összefogására. Averescu marsall, Maniu, Grigore Filipescu és Iunian nem jelentek meg az ünnepélyes megnyitó ülésen

A tisztikar megválasztása után tíz napra elnapolják a parlamentet

Buceuresti-Bukarest, nov. 15. (Az Uj Kelet tud.) Ma délben a szokásos formások között megnyílt a parlament rendes őszi ülésszaka. 12 óra előtt néhány perccel indult el a királyi menet a kamara épületé felé. A katonai kordonok mögött óriási tömeg várt és nagy lelkesedéssel éljenzte a királyt és Mihály vajdát. Az udvari kocsik előtt és után a testőrgárda díszszázadai vonultak. Ezalatt a székesegyházban Te Deumot tartottak, amelyen a kormány tagjai, a főpapság, a tábornoki kar és a vidéki főméltóságok vettek részt.

csalóan követelik az ország összes lelkiismereteinek és összes energiáinak éber szolidaritását.

A cél elérése végett szükséges első sorban a nyugalom és béke atmoszférájának fenntartása, amelyben a szenvedélyek elcsituljanak, hogy így a nemzet összes erői a nagy nemzeti érdekeket szolgálhassák, amelyeket kötelességünk is szolgálni és azokat megvédeni.

A kormány dicsérete

Szenátor Urak, Képviselő Urak!

A munka, amelynek megvalósítására kormányom vállalkozott folyamatban van. Az építés és ujjalkotás tevékenységét az államélet minden terepén határozottsággal és kitartással vezették és rövid idő alatt érezhető eredményeket és javulásokat mutattak fel.

Az általános helyzetet továbbra is pénzügyi és gazdasági jellegű problémái uralják. E helyzet szabályozására eddig hozott intézkedések és különösen azok a rendszabályok, amelyek a mezőgazdasági termékek értékesítését szolgálták, egy új külkereskedelmi rendszer alkalmazásával és az adósságok likvidálásáról szóló törvény életbeléptetésével párhuzamosan megteremtették a köz- és magánhitel helyreállításához szükséges barátságos légkört és ezzel a feltételeket egy a nemzetgazdaság minden terén egyre jobban kihangsúlyozódó céltudatos tevékenység számára.

Ez a tevékenység még fokozódni fog, olyan újabb intézkedésekkel, amelyek hivatva lesznek munkára ösztönözni a termelést és különösen a földművelést minden tényezőjé; a gazdasági élet szervezetét alkalmazkodásra bízva az általános krízis okozta szükségletekhez. El bennünk a meggyőződés, hogy az ország gazdasági felelődsének kétsédelem nélküli következménye lesz annak pénzügyi fellendülése is.

Az országfejlesztési kölcsön aláírásainak eredménye nemcsak a szolidaritás fényes megnyilvánulása, hanem bizonyítéka

is az anyagi lehetőségeknek, amelyekre támaszkodhatunk az ország gazdasági és technikai felépítésének munkájában.

Törvények helyett adminisztráció

Szenátor Urak, Képviselő Urak!

Az ország általános helyzete és jelenlegi szükségletei konstruktív tevékenységet kívánnak a nemzeti munka minden ágában, amit nem csak törvényhozási intézkedésekkel kell megvalósítani, hanem még inkább közigazgatási rendszabályokkal, amelyeknek eredményessége a határozottságtól és gyorsaságtól függ, amellyel alkalmazkazzák őket.

Igy ez ülészak folyamán a törvényhozás tevékenysége kizárólag olyan törvények hozatalára fog szorítkozni, amelyeknek célja az államéletet domináló szervezeti problémák megoldása és a törvényködekek egységesítési munkálatainak megvalósítása.

A kormányom által Önök elé terjesztendő törvényjavaslatok e célt fogják szolgálni.

A közigazgatás szervezéséről szóló törvényjavaslat a helyi érdekek jobb és takarékosabb gazdálkodását fogja lehetővé tenni és egyuttal megteremti azokat a feltételeket, amelyek az állam, megye és községek közigazgatásában a szükséges folytonosságot biztosítják.

A szakkamarák végleges szervezéséről szóló törvényjavaslat e kamarákat a kezdeményezés és a gyakorlati aktivitás szerveivé fogja átalakítani, hogy így létesítéssük céljainak megfeleljenek. Meg fogjuk szervezni a legfőbb gazdasági tanácsot, amely remélhetőleg nemzetgazdaságunk nélkülözhetetlen irányítója lesz.

A szakoktatás újjászervezéséről szóló törvényjavaslat kiegészíti az oktatás szervezésének munkáját, megnyitva a lehetőséget az új generációk számára a gyakorlati pályák felé, amelyek jobban megfelelnek a mai gazdasági szükségességeknek.

Szankciók a közpénzek hülsen kezelői ellen

A miniszteri felelősségről szóló törvényjavaslat, valamint a közpénz hülsen kezelőinek minél gyorsabb üldözéséről és megbüntetéséről szóló intézkedéseket tartalmazó törvényjavaslatok az eddigieknél erősebb garanciákat fognak nyújtani a visszaélések megszüntetésére és a közvagyon kezelésének nagyobb alaposágára vonatkozólag.

A szövetszervezetek szervezéséről szóló törvényjavaslatokat is a kamara elé terjeszti kormányom, hogy minél hamarabb megteremtessenek azok az eszközök és feltételek, amelyek a gazdasági és társadalmi szempontból oly fontos mozgalom minél alaposabb és eredményesebb működéséhez szükségesek.

Megerősítik a román hadsereget

Szenátor Urak, Képviselő Urak!

Kormányom legfőbb gondja ma inkább, mint valaha, hadseregünk megerősítésére fog irányulni, amely az állam létezésének állandó biztosítója.

A nemzetközi béke és egyetértés politikája, amelyet minden kormányom állandóan folytatott, nem téríthet és nem szabad hogy eltérítsen attól a kötelességünk, hogy örökdíjünk afölött, hogy hadseregünk minden órában teljesítse feladatát. A hadsereg összes szükségleteit kétsédelem nélkül ki kell elégíteni. E cél elérésére semmi erőfeszítés sem nagy és semmilyen áldozat sem hiábavaló.

Kormányom ebben az ülészakban törvényjavaslatokat fog betervezni a hadsereg fejlesztéséről és szervezéséről.

A román külpolitika utja

Szenátor Urak, Képviselő Urak!

A külpolitikában Románia határozottan és világosan folytatta annak az utnak a követését, amelyet helyzete oly természetesen jelölt ki számára; az utat, amelytől nem fog eltérni sohasem, mert csak ha ezt hittel és

(Folytatása a 8-ik oldalon.)

VILAG TUKRÁ

A newyorki „fekete péntek” — és ötéves következményei

Ötéves nehéz válság áll a hátung mögött. Szinte hihetetlennek tűnik, hogy oly hosszú idő telt már el azóta, mióta az emberiség folytonos harcban áll a gazdasági depresszióval, amelyhez hasonló eddig még nem ismert a világ. Sajnos, a válságnak még nincs vége s hiányzik a történelmi perspektíva is annak megismeréséhez és objektív megítéléséhez. De nem lesz haszontalan talán röviden rekapitulálni a fejlődési fokozatokat, amelyekben a válság az elmúlt öt esztendő alatt átment, mert így az olvasó legalább megközelítőleg pontos képet nyerhet a krízis keletkezéséről, fejlődéséről és jelenlegi stádiumáról.

Mindazok, akik a gazdasági válság okával és következményeivel foglalkoznak, ennek kezdetét a wall-streeti tőzsdekrachra vezetik vissza, mintha csak valamely válság egy bizonyos napon kezdődne és egy adott pillanatban végérvényesen befejeződhetne. Ha azon a szomorú hírességű napon, amelyet „fekete pénteknek” nevezett el a krónika, csakugyan pánik fogta is el a newyorki tőzsdét s vele együtt az egész amerikai gazdasági életet, ez még nem jelenti azt, hogy egy pénteki nap volt ténylegesen a válság kezdeti terminusa. A gazdasági egyensúly felbomlása már előbből datálódik. A tőzsde legteljesebb regisztrálta a válság megjelenését, de nem volt annak okozója. 1929 október 26-án a newyorki tőzsdén néhány óra leforgása alatt katasztrofális mértékben veszítették el árfolyamaikat az értékpapírok. Közel 15 millió ipari részvény cserélt gazdát, több mint ötmilliárd dollár veszteséggel. Az ezen „fekete pénteket” követő öt nap alatt a veszteségek összege elérte a 30 milliárd dollárt. Más események is növelték a pánikot. Nagy pénzintézetek beszüntették fizetéseiket, világhírű pénzemberek kétségbeesésükben öngyilkosok lettek és az európai tőzsdék is egyre nyugtalanabban figyelték, hogy mi történik Amerikában. A bizalom megrendült végig az egész vonalon és ez a lélektani válság olyan gazdasági krízist zúdított a világra, amelynek tartósságára és átfogó erejére senkinek számított.

A wall-streeti krach lefolyása maga igen egyszerű volt. 1928 januárjától 1929 októberéig a newyorki tőzsdén 83 százalékkal emelkedtek a részvények értékei. Ugyanezen idő alatt az amerikai bankok által folyósított kölcsönök összege 79 százalékkal nőtt. A kamatok egyre emelkedtek; ez aggodalomba ejtette a hitelezőket, akik igyekeztek a gyengébbnek látszó tőkeket likvidálni; erre viszont piacra kerültek a részvények, a hausse hirtelen megállt, a bizalom megrendült és kezdetét vette az összeomlás. A világ csak ezen tőzsde-technikai folyamat lezajlása után vetett számot tulajdonképpen a válság méreteivel. Egyesek a hitel stagnálásával, mások a termelés és fogyasztás közötti egyensúly felborulásával magyarázták az eseményeket. Mindkét szempont többé-kevésbé indokolt volt. Világosan azonban még öt évvel a krízis kitörése után sem lehet definiálni azokat a tényezőket, amelyek a válságot előidézték. Ha a háború előtti és háború utáni ipari termelés statisztikáit összehasonlítjuk, a gépekkel való termelés, a racionalizálás tuitengése kevésbé látszik bűnösnek a válság előidézésében, mint ahogyan azt egyesek állítják. A termelés nem fejlődött oly gyorsított ritmusban, amely egy ilyen méretű és tartósságú válságot indokoltá tenne. A termelés fokozását az alábbi százalékszámok tüntetik fel:

	1898 —	1913	1913 —	1929
Amerika	53—100	100—177		
Anglia	89—100	100—82		

Nyugateurópa (Franciaország, Németország, Olaszország, Belgium) 63—100 100—105
Ezekből a számokból kitűnik, hogy Európában, a lakosság növekedését figyelembe véve, a termelési többlet minimális, míg Amerikában az 1913—1929 közötti termelési többlet sokkal nagyobb, mint volt 1898 és

nagyvilági élet...
ai lap cikkéből...
élyazonosság...
nyik ismert te...
Ellenbogenék...
fenn. A jóbarát...
epelező riportot...
a bojkott mel...

sikerült meg...
hamarosan rá...
an. Ellenbogen...
sértésért bepe...
rt szerinte rá...
róla. Már-már...
Nicolau ügy...
gen érdekeinek...
z első tárgya...
tát.

is megérkezik...
asárnap már...
rendőrség kö...
Ellenbogen...
Temesváron...
t, hogy nem is...
Wolf bukaresti...
Ellenbogennek...
ezelőtt elkö...
kell felelnie...
an akadtak rá...
sületét kezdte...
on...

Pap Ibolya

Malmasabb zsváron

alásabb témája...
De a történel...
ni kell és csak...
való megöröki...
emberiség fej...

ecil B. d. Mille...
Paramount gon...
ezőnek nemcsak...
vészből játékot...
rendelkezésre...
gek játszanak a...
podátalos karak...
Claudeette Col...
got realisabban...
képes. Mellette...
Wilcoxon varazs...
a néző. Cézárt...
bámulatos kor...

den vívmányát...
a legmodernebb...
erdán mutatják...
ze meg, senki a...
za el.

ebár és Kálna...
a zsidó operett...
nációs műsor...
an esütörtökön...
kulturájú opera...
antéria számba...
Ujságíróklubban...
arbu, mielőtt a...
dveltvebb divája...
g operaáriákat...
muzsika dalait...
regi operettek...
elni. Csütörtöki...
rettirodalomnak...
ny annál is in...
mert sikerült...
agnyerni a zsidó...
összeállított és...
nekarát. Ez a...
gall, a jasi kon...
a, a legegényibb...
ramot játszsza...
eláldozása, Bar...
ozíciói szerepel...
sornak a Kol...
Thal műsorát...
felt jiddis nép...
an fél tizenegy

Megérkezik a király

Ponban 12 órakor a kamara üléstermee megtelik a szenátorokkal és képviselőkkel, a karzatok zsufolva vannak. Jelen van a diplomáciai testület teljes számban. Azután az elnöki emelvényen helyet foglal a kormány is Tatarescuval és Titulescuval az élén.

12.05 órakor Bratescu-Voinesti háznagy harsány hangon jelenti a király érkezését. Szinni nem akaró tapsvihar fogadja az uralkodót, aki a királyi testőrgárda marsalli egyenruhájában jön, mellén összes kitüntetéssel. Vele együtt lép az emelvényre Mihály vajda a Dealul Manastiri katonai iskola egyenruhájában.

A hosszú percekig tartó és meg-meg újuló éljenzés után Tatarescu átnyújtotta a trónbeszédet a királynak, aki erős hangon olvasta azt fel a következőkben:

Szenátor Urak, Képviselő Urak!

Boldog vagyok, hogy ismét a nemzet képviselőinek körében lehetek, akik ma a törvényhozó testületek jelenlegi időszakának második rendes ülészakára gyűltek össze.

Sándor király és Barthou emléke

Ebben az ünnepélyes órában, amikor összehívtuk Önöket, hogy ismét megkezdjék működésüket, első gondolatunk Sándor király, Jugoszlávia egységesítője emlékének kell, hogy szóljon, aki egy az egész világ felháborodását előidéző merénylet áldozata lett.

A román nép mély megindulással osztozik a végtelen fájdalomban, amely a jugoszláv nemzetet uralkodójának váratlan halálával érte. A legsúlyosabb veszteség volt ez, amely egy nép lelkét és történelmét gyászba boríthatja. Románia örökre meg fogja őrizni a szövetséges és barát király kegyeltes emlékét és hűveléssel fordul Mária jugoszlávia királyné felé, biztelteljesen osztozva mély fájdalmában.

Ugyanezt a mély részvétet éreztük ama veszteség felett, amely Franciaországot érte kiváló fiának Louis Barthounak elhunytával. Románia sohasem felejtetheti el azt a szeretet, amelyet irányában tanusított és azokat a szolgálatokat, amelyeket teljesített diszpolgára: Louis Barthou, akinek utolsó tartózkodása a mi körünkben feledhetetlen emlékeket hagyott maga után.

Felhívás a nemzeti egységre

Az események, amelyeknek tanui voltunk és a súlyos problémák, amelyek az államok életében jelentkeznek, ma paran-

1913 között. Nem igen lehet tehát arról beszélni, hogy a termelési technika fejlődése a való értelemben vett túltermelést idézett volna elő. Ez a túltermelés sokkal inkább mint a mezőgazdasági és ipari termékek árai közötti egyenlőtlenség jelentkezett: a mezőgazda-rétegek vásárlóerejének csökkenése folytán még egy normális ipari termelés termékeit sem lehetett volna megfelelő áron értékesíteni.

Ami a mezőgazdaságot illeti, itt a termelés csakugyan ugrásszerűen fokozódott. A buza-stokkók a válságot megelőző években a következő arányban emelkedtek:

1926	37,000,000 bushel
1927	49,000,000 "
1928	59,000,000 "
1929	101,000,000 "
1930	112,000,000 "

1929-ig az amerikai tőzsde mesterségesen tartotta az árakat. Ettől kezdve azonban nem tudott többé ellenállni és 1929-ben a buza busheljének ára 124 centről 70 centre zuhant. Az egész buzatermésnél, amelynek értéke több mint 850 milliórd lejt képviselt, egyik napról a másikra 380 milliórd lejt vesztett el a mezőgazdaság. Egy ilyen veszteséget meg kellett éreznie az ipari termelésnek, amely mezőgazdasági klienturáját ily módon elvesztette.

A történelmi perspektíva híján a gazdasági válság különböző magyarázatai éppúgy lehetnek okok, mint okozatok. Annyi tény, hogy röviddel megjelenése után a válság gyorsan elterjedt az egész világon. Az árak összeomlása feltartóztatlanul ment előre és öt esztendő alatt átlagban a termékek 53 százalékat veszítettek értékükből. Az alábbi statisztika igyekszik kimutatni, hogy különböző árucikkek 1929-től 1933-ig hány százalékos veszteséget szenvedtek értékükből:

1929—1933	
Kaucsuk	81 %
selyem	74 "
gyapot	72 "
réz	70 "
tengeri buza	69 "
kávé	65 "
nyers gyapot	64 "
benzin	60 "
cukor	55 "
cement	50 "
szén	32 "

A világherkeselem is egyre kisebb méretekre szűkült össze a válság esztendei alatt. Az alábbi kimutatás illusztrálja, hogy a kivitel és a behozatal a világ területén milyen mértékben esett vissza a válság öt éve alatt. A számok milliókban értendők aranydollárban:

	import-export	összesen	
1929	35.600	33.040	68.640
1930	29.087	26.495	55.582
1931	20.818	18.908	39.726
1932	13.996	12.902	26.898
1933	12.485	11.649	24.179

Ezek a számok csak megközelítő képet nyújtanak a gazdasági válság intenzitásáról, amelyet a világ sokkal inkább ismer a gyakorlatból, mint a különböző statisztikákból. Mit tettek az illetékesek öt év alatt a helyzet megjavítása érdekében? Kétségtelen, hogy elhanyagolták az egyetlen lehetséges megoldást, amelyet elméletben az összes közgazdászok magukéva tesznek: *világviszonylatban megszervezni az ellentételt a válsággal szemben.* Az ide irányuló kísérletek, amelyek az 1932-ben Londonba összehívott világkonferenciában kulmináltak, eredménytelennek bizonyultak. A harcot tehát nemzeti viszonylatban folytatták a népek és ez a tendencia az utóbbi időben különösképpen kihangsúlyozódott. Erre vezethető vissza az irányított gazdálkodás gondolatának felbukása és részben érvényesítése is. 1931-ben Anglia elhatározta a front devalorizálását, ami még súlyosabbá tette a válságot. A kereskedelmi bizalmat fokozatosan aláasta a valutáris bizonytalanság, Amerikában akut bankválság következett be. A következő etap a dollár aranyalapjának felfüggesztése volt, újabb tőzsdéi krachokkal és árcsökkenésekkel. A stabil valutához hű államok és a devalorizált valutájú államok közötti konfliktus egyre kihangsúlyozottabb lett és ugyancsak hozzájárult a krízis elmélyítéséhez.

Am ha a helyzet megjavítására irányuló kísérletek eddig nem is bizonyultak hatályosaknak, az elmúlt esztendőben még is valamelyes javulás volt észlelhető. A statisztikák arra engednek következtetni, hogy a válság túlhaladta kulminációs

pontját és a világgazdaság kilábalni készülő súlyos betegségből. Az sincs kizárva viszont, hogy a javulás jelei inkább az összes országokban bevezetett autarchikus intézkedéseknek tulajdoníthatók, amelyek

Jaspar külügyminiszter kapott megbízást az új belga kormány megalakítására

Brüsszel, november 15. III. Lipót király Jaspart, a leköszönt De Brocqueville-kormány külügyminiszterét designálta miniszterelnökké. Jaspar kijelentette az uralko-

csak muló könnyebbülést hozhattak a népek számára. Még hosszú időnek kell eltelnie ahhoz, hogy erre vonatkozólag határozott véleményt alkothasson gazának az objektív szemlélő.

dónak, hogy nincs abban a helyzetben, hogy végleges nyilatkozatot tegyen a megbízás elfogadása tekintetében.

Tizenötmilliárd dollárt fordít közmunkákra Roosewelt

Nyilvánosságra hozták az amerikai kormány gigászi beruházási tervét. Szilárd a pénzügyi helyzet Amerikában. Elkészült a munkanélküliségi biztosítás terve

London, nov. 15. A Reuter távirati iroda washingtoni jelentése szerint elkészült az amerikai kormány nagy beruházási terve, amelyről az amerikai lapok csak találgatásokat közöltek eddig. Ugy hírlik, hogy a kongresszus legközelebbi ülészaka elé terjesztendő terv költségvetési kiadásai elérik a 15 milliárd dollárt. Az összeg túlnyomó nagy részét közmunkákra használnák fel. A demokrata párt körében elismerik, hogy rövid időn belül aligha lesz az Egyesült Államoknak kiegyensúlyozott állami költségvetése, éppen a nagyarányú beruházási program gi-

gászi pénzügyi arányai miatt.

A Daly Express hangoztatja newyorki jelentés alapján, hogy az amerikai pénzügyi helyzet változatlanul szilárd és a tőzsdékre jó hatással volt a megszorító rendelkezések, a tőkekiviteli tilalom és a devizakorlátozások feloldása.

Washingtoni jelentés szerint közelebről a kongresszus elé terjesztik a munkanélküliségi biztosítás tervezetét. A kiadásokat nem adókból, hanem a munkaadók és a munkások hozzájárulásaiból fogják fedezni.

hattam meg, késő volt, este hét, az öreg ur lefeküdt.

Van egy aranymondása: — Aki korán fekszik, hajnalig kiköhögte magát.

Legközelebb meglátogatom. Persze csak a saját időmmel mérve mondom, hogy legközelebb, nem Fischer bátyámmal. Nála ez néhány esztendőt jelent, nálam legföljebb néhány hetet. (sz. i.)

Krisztina királynő

(Greta Garbo filmjének sajtóbemutatója a Select-mozgóban)

Az amerikai filmstudiók kasszaérzékeny szeizmográfja a történelmi giccs felé fordult. A vamp meghalt. Nem nagyon busu, lunk utána. Béke poraira, amit a jó közönség szemébe hintett. Egyedül Greta Garbo mentette át magát vamp-sztárból valami mássá, de olyan emberi és művészi megtisztulással, hogy azt kell mondanunk, szerencsésére ennek az emberi megnyilatkozásban oly szegény száznak. Fejlődés-e az, amit a Krisztina királynőben ad, nem is lehet megállapítani. Lehet, hogy maga is a művészi önkritika tisztító tűzén át jutott el eddig az ábrázolási, de lehetséges, sőt valószínű, hogy a bevételre épített filmművészet büne szoritotta belé a tiszta művészetnek azt a skáláját, mely a Krisztina királynőben felszabadulva és világítva ragyog, csaknem két órán keresztül és ragad magával és vésődik emlékeztünkbe örökre, annyira, amennyire csak nagy teljesítmények emléke képes.

Mindez persze nem azt jelenti, hogy a Krisztina királynő, mint filmszöveg, önmagában követeli ezt a remeket és igazat, amit Greta Garbo ad. Ez a történelmi tézisa a hasznosításnak éppen olyan sanda lepleben és giccsben jelenik meg, mint más filmpari remekmű. A királynő, itt is a mindent meg, tisztító és mindent legyőző szerelem miatt hagyja ott a trónt, hogy a varrónői kon-

Select Mózgó

Kedvezményes és tiszteletjegyek nem érvényesek!

GRETA GARBO remekműve

KRISZTINA KIRÁLYNŐ

Jegyek előre megválthatók a SELECT-mozgó pénztáránál d. e. 11—1-ig.

A „Lupsa“

A Lupsa, Kolozsvár egyik külterke, centruma van, utvonala, sikátorai. Itt állanak a zsidó tömegek hajlékai is, a szegények és legszegényebbek tömeglakásai, kicsi bét há, midrasokkal, templomokkal. A főtemplom Goldstein bácsi házában van, az olajmalom területén, ahová reggel-este imára gyülekeznek, hogy ima után megtanácskozzák a maguk és a világ dolgait, hogy a templom patronusaitól ügyes-bajos dolgaikban tanácsot kérjenek és támogatást is persze, ami elől — ez köztudomású a Lupsában, — Goldstein Lajos ur nem zárkózik el.

Most külön esemény van a Lupsánál. Erec Israelból haza érkezett Márton ur, az ifjabb Goldstein és a zsidók őt hallgatják. Goldstein Márton ur a nagyünnepet is a Szentföldön töltötte, ami bizonyára legszebb élmény lupsai zsidó számára akkor is, ha másnak az előadásából hallja...

Goldstein Márton előttem elragadtatással beszélt Erec Israelról.

— Két főlemelő érzés vett erőt rajtam. Amikor Jeruzsálemben tekintélyes öreg zsidókat láttam sétálni szombaton a városban, mintha mindegyikük egy-egy fejedelem lenne és amikor Tel-Avivban a fiatalokat láttam munkaközben és munka után. A sok építkezés, a nagy forgalom, a munka ritmusa Tel-Avivnak ma is egy épülő város jellegét adja. De csak délután négy óráig. Akkor vége a munkának és a munkások otthonaikba hőmpolyognak, hogy öt óráig megint kint legyenek az uccán, a tengerparton, a sétányokon. Mindenki az ő tiszta, polgári ruhájában. A város megváltozott; a munkásváros átvárázsolódott luxus-várossá, szép tengeri fűrdőhellyé.

Ezt látta jellemzőknek az országra és még valamit.

— Voltam egy régi barátomnál — mondotta —, aki a háború után ment ki, fizikai munkát végzett, takarékoskodott és most már szép, nagyjövendelmű birtokkal rendelkezik. Vacsorára invitált a családjához és ehhez hozzátartoztak a munkásai is. Vacsora közben megállapodtak a holnapi teendőknél és abban, hogy ki hová megy szórakozni. A házigazda az operába készült Tel-Avivba és egyik „béresével“ tanácskozta meg, melyik

darabhoz érdemes elmenni.

A városban a munka és intelligencia harmóniája ragadja meg az embert, falun az emberek testvérisége.

Ebben rejlik a zsidóság ősisége és nyilván jövője.

Van egy nevezetessége a Lupsánál: Fischer József bácsi, aki pontosan hetvenöt év óta lakik a Lupsában.

Fischer bácsinak, ahogy mi itt összevissza vagyunk, unokái és dédunokái lehetnének, mert ő — his hundert und zwanzig — száz-negy esztendő, ezernyolcszázharminchán született és élete során sokszor büszkén emlegette, hogy a szabadságharc kitéréselőrel deli legény volt, tizennyolc esztendő.

Azóta kicsit megmondolta ezt a büszkeséget. Amikor az ember százan tul van — magunk is megtapasztaljuk! — spórol az éveivel. És hogyan csinálja? Ugy, hogy pár évet letagad. Az öreg ur, ha évei száma felől érdeklődnek nála, azt mondja:

— Hát, ugy száz év körül vagyok.
— Hál' Istennek!
— No, mondjuk...

Nincs különösen megalta a magas kortól, jóllehet erői nem hanyatlottak. Még egyedül jár a piacra, kegyetlenül alkuszik, annak ellenére, hogy beismeri a vetemény és gyümölcs olcsóságát.

— Csak hogy negyvennyolcban még olcsóbb volt — dohog.

Ha megkérlik, mondana el egyetmást a negyvennyolcas időkben, úgy véli, hogy a könyvekből többet lehet megtudni.

— Mi voltam én akkor — feleli négy-öt év óta. Gyerekember! Betöltöttem a barmicvemat és semmi közöm nem volt hozzá, csak szerettem volna részt venni a rumliban.

Bizik, hogy eléri a patriarkák korát. Pár évvel ezelőtt egy fekvőségből származó hasznélvezeti jogát eladta abban a hitben, hogy ugysem éri el a szerződésben megállapított négy esztendőt. Most egyszerre föllépett benne az élniakarás ösztöne és egyszerűen fél és bizakodik az életéért és az emulásátért. Bizonyára érdekes hőse lehetne regénynek, vagy novellának, de nem látogat-

cepcióban előirt boldogságot kedvese oldalán élvezze, a lovakok itt is a birvágytól hajtvá forgatják, ingujban, a havas tisztáson pengéikelt egymás ellen, éppen úgy, mint a kipróbált receptek előírják, ekkor azonban egyet fordul a kép, ott van Garbo és ahogy szívememerkoló szeretettel karjába veszi sebesült kedvese fejét, ahogy halkán, megdöcölő boldogsággal beszél hozzá és nem veszi észre, hogy a haldokló feje elnehezül, hanem feltéknit a síró környezetre, holdogán és gyantlanul és meglátja a síró, megrendült arcoket és ahogy a szemekből döbben csak a tragédia tudtára és szemében hirtelen elborul a mosoly és megjelenik a remület, ahogy halkán felsír és a hirtelen jött fájdalom megkövül az arcán: ahogy ezt és a többi csinálja, ahogy ebben és a cizellált jelenetek egész sorában kimagaslóan képviseli a vér és hus embert — az olyan utólréhetetlen, olyan szavakkal alig leírható szép valami, hogy azt látjuk, hogy Greta Garbo kiszökött a vamp szerepek börtönéből és visszavonhatatlanul legnagyobb színésznőnk utját járja.

Es a rendezés! Róbert Mamoulian művész és a legnagyobb mester. Olyan a filmje, mint a tökéletes atléta teste, mint a tökéletes futó teljesítménye, egy fölösleges porcika, egy fölösleges mozdulat nincs benne, pontos egész, minden kép, minden mozzanat a legszükségesebben a helyén, egyetlen jelenet egyetlen milliméterrel nem hosszabb, mint amennyire okvetlenül szükséges, ellenben egyetlen zökkenő, egyetlen unalmas pillanat nélkül, biztosan, a hatás teljes kiaknázásával rohog a cselekmény vágányain. Ez az amit csak Amerikában csinálnak, értenek is hozzá, de szívük is van, látszik, hogy ezerféleképpen megrendezett jelenet után, tízezer felvétel közül választották ki minden métert...

A többi szereplők csak statisztái Greta Garbo és Mamoulian gigantikus találkozásának. (Gy)

— Junian és a nemzeti kormány. Bukarestből jelentik: A radikális parasztpárt tanulmányi köre tegnap este értekezletet tartott. Junian felszólalt és kijelentette, hogyha felmerül a nemzeti kormány terve és az ő közreműködését kéri, hogy egy programbeli és egy erkölcsi feltételt fog állítani, amelyek teljesítése nélkül nem hajlandó támogatni ilyen összetételű kormányt. Junian azonban nem szövegte le, miben áll a két feltétel, hanem más tárgyra tért át.

Hogyan préd

A felsővisói

Bucuresti-Bukarest Uj Kelet tud.) Néhány Sasso földművelésügyi tit rendelt el az autódigi vezetőinek gazdasági elnöke Evian akadémiái tanár lett rescu, a Banca Natia, a legfőbb szármarensé, Ciolac, pénzügyelő és Grozescu, a niszterum erdészeti igazgatója voltak. A járták az ország mint a CAPS üzemei műkát nézték és verifikál igazgatóságának ügyberális kormányvetkező hónapig.

A bizottság most 120 gépelt oldalra terék lényeges megáll

az erdészeti pénztárszázmillió lejre köve

az elmúlt esztendő jelentése részletesen nál és az egyes üzembálytalanságokat. Mpitották, hogy a CAévek óta fiktív mérsem törlesztettek alyeknek értéke 20 rki. Nem tartalékolta vetelések számlájára zetésképtelen adósz

Az akták átvizsgáruilt, hogy a közponosztult szét politikaül olyanoknak, akikguk nem vot. A b szerint

a kedvezményezete a törvénytelen ut megf

és ugyanakkor szigvelük szemben alkavasuti tisztviselők natkólozogat úgy gréta a CFR igazgatóság a fa árát. Az erdéma számu vasuti kgr. fa hiányát álló dik számu rak tárbófa hiányzott. Bár ez decemberében lezárlyen intézkedés nem zolására vonatkozó

A jelentés a kövra, hogy a CAPS közölt. Ezekből, v zódések végrehajt millió 506 ezer lejzetnek, amely nem követelés behajtásnak nem állottak, leltárak, amelyek az intézet tulajdoatlan vagyon felleged következtetni, velése nem realis, lönböző gyanus v CAPS. Igy 270 „Progresul“ nevű zettől s ennek eg tovább adott külön

Az árdifferenci CAPS, hanem ke

Hogyan prédálta el a CAPS az állam vagyonát?

Százmillió lejt meghaladó visszaélésekre jöttek rá az állami erdészeti pénztárnál

Kétszázmillió lejes kinlevőségét hagyta veszni a CAPS

A felsővisói „önállósításra” 30 millió lejt fizetett rá az állam

Bucuresti-Bukarest, november 15. (Az Uj Kelet tud.) Néhány hónappal ezelőtt Sassu földművelésügyi miniszter vizsgálatot rendelt el az autonóm erdőpénztár eddigi vezetőinek gazdálkodása fölött. A bizottság elnöke Evian kolozsvári gazdasági akadémiai tanár lett, tagjai pedig Nestorescu, a Banca Nationala felügyelője, Cernat, a legfőbb számvevőségi hivatal referense, Ciolac, pénzügyminisztériumi felügyelő és Grozescu, a földművelésügyi minisztérium erdészeti osztályának alvezérigazgatója voltak. A bizottság tagjai bejárták az ország mindazon pontjait, ahol a CAPS üzemei működtek. Hasonlóképpen átnézték és verifikálták a CAPS központi igazgatóságának ügyvitelét egészen a liberális kormány uralomrajövetelét követő hónapig.

100 millió lejes visszaélések

A bizottság most készítette el több mint 120 gépelt oldalra terjedő jelentését, melynek lényeges megállapítása az, hogy

az erdészeti pénztárnál több, mint százmillió lejre rugó visszaéléseket követtek el

az elmúlt esztendő folyamán. A bizottság jelentése részletesen felsorolja a központnál és az egyes üzemeknél elkövetett szabálytalanságokat. Mindenekelőtt megállapították, hogy a CAPS aradi igazgatósága évek óta fiktív mérlegekkel dolgozik. Mit sem törlesztettek a beruházásokból, melyeknek értéke 20 millió 1504 lejt tettek ki. Nem tartalékolta semmit a kétes követelések számlájára és amortizálták a fizetési képtelen adókat.

Az akták átvizsgálása alkalmával kiderült, hogy a központ 117 ezer kiló tűzfát osztott szét politikai érdemek elismeréséül olyanoknak, akinek erre semmilyen joguk nem volt. A bizottság véleményezése szerint

a kedvezményezetteket kötelezni kell a törvénytelen uton kapott fa árának megfizetésére

és ugyanakkor szigorú büntetéseket kell velük szemben alkalmazni. Ezek között vasuti tisztviselők is vannak, akikre vonatkozólag azt javasolja a bizottság, hogy a CFR igazgatósága vonja le fizetésükből a fa árát. Az erdészeti igazgatóság harmas számú vasuti raktárában 1.772.078 kgr. fa hiányát állapították meg, a második számú raktárból viszont 1.611.918 kgr. fa hiányzott. Bár ezeket a raktárakat 1933 decemberében lezárták, mai napig semmilyen intézkedés nem történt a hiányok igazolására vonatkozólag.

Kihitelezések nyakra-főre

A jelentés a következőkben rámutat arra, hogy a CAPS nagy kihitelezéseket eszközölt. Ezekből, valamint különböző szerződés végrehajtásából kifolyólag 198 millió 506 ezer lejt követelése van az intézetnek, amely nem tett intézkedéseket a követelés behajtására nézve. A bizottságnak nem állottak rendelkezésére pontos leltárak, amelyekre támaszkodhatott volna az intézet tulajdonát képező ingó és ingatlan vagyon felbecsülésénél. Ez arra enged következtetni, hogy az intézet könyvelése nem reális alapon történt. Különböző gyanus vásárlásokat eszközölt a CAPS. Így 270 vagon fát vásároltak a „Progresul” nevű arges megyei szövetkeztől s ennek egy részét nagyobb áron továbbadták különböző hatóságoknak.

Az árdifferenciát azonban nem a CAPS, hanem a szóbanforgó szövetkezet kapta.

A Drágan-völgyében lévő erdőségekből eladásokat eszközöltek a Foresta számára, nem volt azonban megállapítható, hogy ezek az eladások az illetékes fórumok részéről aprobálva voltak-e. Egy 287 hektár kiterjedésű erdőterületet az igazgatósági tanács minden előzetes jóváhagyás nélkül adott el. Egy másik arges megyei szövetkezetnek jelentéktelen áron adott el az üzem faanyagot.

A „Sudrighin-Pietroasa” vállalat négy millió 138 ezer 215 lejjel tartozott az intézménynek. Az igazgatósági tanács elhatározta, hogy az összeget a biharmegyei

pénzügyigazgatóság útján behajtja. Ezzel szemben Petre Ioan, a CAPS egyik igazgatója, utasítást adott, hogy ezt a rendeletet ne hajtsák végre. Közben a társaság fizetési képtelen lett és a CAPS elvesztette ezt a követelést, valamint másik 4 millió lejt, amely összeg a vállalat hónjainak végrehajtása folytán került volna a CAPS birtokába. Ugyancsak ezzel a vállalattal kapcsolatosan másik 4 millió 943 ezer 659 lejt vesztett el az erdészeti pénztár. Ez a veszteség olyképpen állott elő, hogy a CAPS szubvenციót bocsátott a vállalat rendelkezésére, hogy az erdők regenerálá-

Ujabb hatalmas botrányok játszódtak le a spanyol kortez ülésén

A baloldali republikánus párt kivonult a parlamentből. Asturiában még most is áll a harc

Madrid, nov. 15. (Rador). A kortez tegnap viharos ülést tartott. A házszabályvita után a legutóbbi zavargások felelősségének kérdését tárgyalták. Több jobboldali képviselő élesen támadta Semper külügyminisztert. A baloldali republikánus párt, elhatározta, hogy addig nem jelenik meg a parlamentben, míg az ostromállapotot és cenzurát meg nem szüntetik.

Egyidejű madridi jelentés szerint a Gazeta de Madrid legújabb száma közli Souza és

Planes tábornokok hadtestparancsnokká való kinevezéséről szóló dekrétumokat. A két tábornokot, akik Primo de Rivera katonai diktatúrájának tagjai voltak, reintegrálták a hadseregbe, miután a köztársaság kikiáltásakor visszavonultatták őket.

Az asturiai polgárőrség parancsnoka közölte a kormánnyal, hogy a hegyvidéken még mindig vannak elszórtan működő felkelő guerrillacsapatok. A parancsnok polgárőrsztagokat vezényelt ki ellenük a hegyekbe.

A jugoszláv egyetemi tanárok a parlamenti kormányzás visszaállítását kérték a régenstanácstól

Tevfik Rüzsi bey Belgrádban. A belgrádi magyar követ demarsa a jugoszláv kormányhoz

London, november 15. A Daily Herald szerint jugoszláv egyetemi tanárok emlékiratot terjesztettek a jugoszláv kormányzótanács elé, amelyben leszögezik, hogy kívánatosnak tartanak a parlamenti kormányzás rendszerére való visszatérést.

Egyidejű jelentés szerint Tevfik Rüzsi bey török külügyminiszter csütörtök este a jugoszláv fővárosba érkezett. A török kül-

ügyminiszter tárgyalni fog a jugoszláv kormányzótanáccsal s ma, pénteken továbbutazik Genf felé.

Budapest, november 15. (Rador). A magyar lapok szerint a belgrádi magyar követ tegnap demarsot intézett a jugoszláv külügyminisztériumhoz, tiltakozva számos magyar állampolgár kiutasítása ellen. A jugoszláv kormány még nem adott választ.

Miért volt szükség razziákra az egész ország területén?

Titeanu belügyi alminiszter nyilatkozata. A szenátus alelnökének feleségét is bekisérték a bukaresti rendőrségre

Bucuresti-Bukarest, nov. 14. (Rador.) Ma délelőtt 11 órakor a fővárosban és az egész országban általános razziát tartottak a rendőröközögek a helyi garnizonok részvételével. A hatóságok fejei időről időre utasításokat adtak a razzia menetére vonatkozólag. A fővárosban délelőtt 11 órakor az összes negyedekben egyszerre kezdődött a razzia, katonai osztagok kordont vontak és körül fogták a járókelőket, sőt

a közlekedési eszközökről is leszállították az utasokat, fárjakat, asszonyokat és mindenkit leigazoltattak.

A gyanus személyeket, valamint akiknél nem találtak igazoló okmányokat patrulokkal a prefekturára vagy az illető kvesturára küldték. A razzia valóságos pánikot keltett a közönség körében. A hatóságok kijelentették, hogy a személyazonossági igazolványok álta-

lános ellenőrzéséről van szó és különösen a gyanus idegenek ellen irányul.

Külföldön, mondják a hatóságok, hasonló razziákat gyakran tartanak és nálunk az utóbbi napokban számos gyanus személyt találtak iratok nélkül. Az uccákon tartott razziával egyidejűleg a hatósági közegek végigjárták a kávéházakat és nyilvános helyiségeket

és több közvetítőt, kijárót és hasonló egyéneket fogtak el, köztük számos kisebbségit, akiknek irataik nem voltak rendben.

Számos játékbarlangot, úgynevezett politikaiakat is átkutattak. Sok katonaszökevényt fogtak el. Nagyon sok személy akart elmenekülni a razzia elől, ezeket természetesen elfogták. Sok nőt, akik tiltakoztak az igazoltatás ellen, visszatartottak. Mintegy 500 sze-

Munkás-mozgóban

Str. Väii 7. Str. Väii 7. Szombaton 6 és 9-kor, vasárnap 3, 6 és 9, hétfőn, kedden 5 1/2 és 7 órai kezdettel:

I. AZ EZRED LEÁNYA

Főszerepben: ANNY ONDRA.

II. A szerelem iskolája

Főszerepben: Lilian Harvey és Lew Ayres.

sa céljából vasutakat állítson fel és gépeket vásároljon, amit a vállalat elmulasztott. A tarnavamarei egyesülettel kötött szerződés felbontásából kifolyólag 4 millió 609 ezer 931 lejt vesztett el a CAPS.

A visói „gazdálkodás”

Megállapítja végül a jelentés, hogy az erdészeti igazgatóság közel

30 millió lejt fizetett rá arra, a ténykedésére, hogy felbontotta a maros megyei szövetkezettel fennálló szerződését

és saját rezsiben dolgoztatta fel Felsővison felállított fűrésztelepe útján, az állami tulajdonban lévő erdők fáját. A visói CAPS üzembe befektetett összegek eképpen veszendőbe mentek és az államot 29 millió 695 ezer 758 lejes károsodás érte.

melyt vettek őrizetbe, akiknek kihallgatása rögtön megkezdődött és miután igazolták magukat, szabadonbocsátják őket. A razzia majdnem két óráig tartott.

Megelőzőleg reggel a központi sziguranca értekezletet tartottak Titeanu államtitkár elnöklete alatt. Jelen voltak Marinescu rendőrprefektus, Stancascu ezredes sziguranca vezérigazgató és a sziguranca vezérfelügyelői.

Nyilatkozik a belügyi alminiszter

Bucuresti-Bukarest, november 15. A tegnapi razzia alkalmával a fővárosban és vidéken számos gyanus egyént fogtak el. Bukarestben bekisérték a rendőrségre Negura államtitkár és Purcareanu szenátusi alelnök feleségét, akiknél nem voltak igazoló iratok. Titeanu államtitkár tegnap este a prefektussal megtárgyalta a razzia eredményeit és jelentést tett a miniszterelnöknek.

Titeanu azután a sajtónak a következőket mondotta:

A razzia általános jellegű volt. Az egész országban, városokban, falvakban, vonatokban, autobuszokban, stb. ugyanazon időben tartották meg. A razzia a legjobb körülmények között folyt le. Adatokkal nem szolgálhatok, de eredményes volt az állam biztonsága érdekében. A miniszter kijelentette, hogy a hatósági közegek mindenütt igen civilizált módon viselkedtek és nem adtak okot panaszra. A razzia célja volt az országnak kétes elemektől való megszabadítása.

Ujabb borzalmas tájfün söpört végig a Filippini-szigeteken. Londonból jelentik: A távolkeleti Fülöp-szigetek keleti partvidékét orkáncatasztrófa söpörte végig, amely nagy anyagi károkat okozott. Még nem tudni, hány emberáldozata van a katasztrófának. Manillai jelentés szerint attól kell tartani, hogy a tájfün végigsöpör Luzon szigetén is s elérí Manillát. A viharkatasztrófa által sújtott vidékek napok óta nincs telefon- és távíróösszeköttetés s így nem ismerik a halálos áldozatok számát még most sem.

Kötelessége

és egyben érdeke is mindenkinek a

4 1/2 0 -OS

országfejlesztési kölcsön sikeréhez hozzájárulni. Jegyzéseket elfogadnak a

Phönix

életbiztosító társaság összes fiókjai.

KÖZGAZDASÁG

Módosítják az új kontingentálási rendszert?

A Dreptatea feltűnéskeltő cikke az export-import-rendszer módosításáról. Kiviteli prémiumot kapnak a marha, juh, fa és tengeri exportőrök is

Bucuresti-Bukarest, november 15. (Az Uj Kelet tud.) A „Dreptatea” mai száma feltűnést keltő hírt közöl arról, hogy a kormány állítólag újból módosítani akarja a kontingentálási rendszert, mely csak alig néhány hete lépett életbe.

A „Dreptatea” szerint a kontingentálási rendszert elhamarkodva, a kereskedelmi és ipari élet számos ágának szükségletét figyelmen kívül hagyva alkották meg és már életbeléptekor előrelátható volt, hogy nem fogja sokáig tarthatni magát. Alig két nap telt el — írja a lap — hogy Manolescu Strunga miniszter tervét közzétették, máris számos kereskedelmi és ipari érdekelttség emelte fel szavát az új rendszer ellen.

Az exportőröknek kilencven százaléka elsősorban a petroléum, a gabona és a faipari ágak ellene volt az új rendszernek. Az importőrök sincsenek általában meg-

elégedve a miniszter terveivel.

A kontingentálás kérdésében Slăvescu Victor pénzügyminiszter hosszas megbeszélést folytatott Manolescu Strunga a kereskedelmi miniszterrel és a Banca Nationala képviselőivel. A pénzügyminiszter az értekezleten rámutatott az export-import-rendszer hibáira és kérte a konferencia résztvevőit, hogy járuljanak hozzá a rendszer módosításához.

Manolescu Strunga a lap szerint azt válaszolta Slăvescunak, hogy egy-két havi próbaidőre érvényben hagyja a november elsején megállapított kontingentálási rendszert, amennyiben azonban nem fog bevélni, hozzányul a módosításhoz.

Felemlik az export-prémiumokat

A Banca Nationala kommunikációjában a következőket hozza az exportőrök tudomá-

sára: Az engedélyeket egy devizakereskedelempre jogosított bank aláírásával kell ellátni. Az exportőröknek az importból befolyó devizamennyiségek 40 százaléka kivitelnél szabadon rendelkezésükre áll, de csak azokkal az államokkal szemben, melyekkel kereskedelmi Kliring-egyezményünk van.

A kereskedelmi minisztérium a Banca Nationala devizarendelével egyidejűleg elhatározta, hogy a nemzet export fellendítésére létesített alaptól az eddigi 20 millió helyett 70 milliót fog export-prémiumok céljaira felhasználni.

Kiviteli prémiumot kapnak a marha, juh, tojás, fa, tengeri és árpa exportőrök.

Hivatalos helyen eddig még nem erősítették meg a kontingentálási rendszer átszervezéséről szóló híreket.

Menjen a

cipészhöz és csináltasson

VIZHATLAN
PALMA-OKNA
TARTÓSTALPAT
Saját érdekében!

SPORT

Unirea Tricolor-U, Haggibhor-Avram Jancu, Kerámia-KAC

Cluj-Kolozsvár, nov. 15. (Az Uj Kelet tud.) Kolozsvár vasárnapi programján ismét három érdekes labdarugómérkőzés szerepel. A Nemzeti Bajnokság A) csoportjában az Universitatea együttese a bucaresti Unirea Tricolor-t látja vendégül, előtte a Haggibhor az Avram Jancuval idei harmadik bajnoki mérkőzését játssza. A B) ligában a KAC a beszercei Kerámiát kapja ellenfelként.

A vasárnapi teljes bajnoki program egyébként a következő:

A) csoport
Temesváron Ripensia—CFR, bírő Seliceanu Gligor.

Bukarestben Venus—Romania, bírő Tica Iliescu.

Nagyváradon Crisana—NAC, bírő Denis Xifando.

Aradon Gloria—Juventus, bírő Theil.

Kolozsváron Universitatea—Unirea Tricolor.

B) csoport
Makabi—Viktoria Bukarestben, bírő Tibad, Tricolor—Sportul St. Ploestiben, Rustea. Rovine Grivita—ILSA Krajovában, Bauer. Jiul—TMTE Petrozsényben, Ceauranu. Olimpia CFR—CFR Nagyváradon, Balogh. KAC—Kerámia Kolozsváron, dr Ciurel. Sticla—SG Sibiu Dicsőszentmártonban, Farkas Braszó, Mures—CFR Piski Marosvásárhelyen, Sabau Kolozsvár. NSE—Vitrometan Nagyszébenben, Lungu. Dacia Unirea—Franco Romana, Bruckner. Textilia—Unirea CFR Jasiban, bírő Topa.

Anglia—Olaszország 3:2 (3:0)

Londonból jelentik: Hetven ezer néző előtt tartották meg az angol-olasz válogatott labdarugó mérkőzést, melyet megérdemelten az angol válogatott nyert meg 3:2 (3:0) arányban. Az első félidőben az angolok főlényé jellemzi a játékot, a másodikban az olasz küzdőképesség kerekedik felül. A gólok a következő sorrendben estek: 9. percben Brook 1:0, 10. percben Bowden 2:0, 30. percben Matthews 3:0. A félidő végén az olasz Monti megsérült és vissza sem tér többet a pályára.

A második félidő olasz főlényéből a 10. percben Meazza 3:1-re, a 13-ikban ugyanő szabadrugásból 3:2-re javít. A két olasz gólról az angolok heves ellentámadásba mennek, az olasz kapus, Ceresoli azonban fényes formában mindent véd, sőt egy tizenegyest is kivédett. A mérkőzést, melynek eredménye helyreállította az angol futball világhegemoniáját, a svéd Olson vezette. A győztes angol csapat tagjai fejenként két font (1200 lej) prémiumot kaptak, ez az összeg azonban bankoknak számít a fejenkénti 30.000 lirához képest (300.000 lej!), amit az olasz szövetség győzelem esetére a válogatott tagjainak ígért.

„Barna olyan művésze a ping-pong ütőnek, amilyen még nem volt s egyhamar aligha lesz”. A Kolozsváron is járt Barna Győző asztalitenisz világbajnok az elmúlt napokban Budapesten részt vett a DSC országos versenyen, amelyet biztosan és főlényesen nyert meg. A versennyel és Barna játéktudásával kapcsolatban Beszercei-Jakobi Roland dr., a ping-pong volt (első) világbajnoka nyilatkozott egyik nagy budapesti sportlapban, melyben a következőket mondta: „Barna

fenomenális formában van. Ugy játszott ellenfeleivel, mint macska az egérrel. Ha akarta macsba hagyta őket, ha kedve tartotta „ziccereket” adott nekik, hogy „érdekesebbé” tegye meccseit. Barna olyan művésze a ping-pong ütőnek, amilyen még nem volt s egyhamar aligha lesz.”

Nincs többé bíróverés? Érdekes kísérlet színhelye volt a scheffieldi futballpálya. Walker bíró a pálya szélére állított üvegtoronyból vezette a mérkőzést, míg határbírói a két tizenhatos vonalán helyezkedtek el. A kísérlet nagyszerűen sikerült. A bíró jelentést tett a nemzetközi bírószövetségnek. Nincs kizárva, hogy a forradalmi újítást szabálymódosítás formájában általánossá teszik — a fanatikus drukkerok legnagyobb bánatára.

Bíróliga létesítésének kérdésén dolgozik az egyik legjobb román futballbíró: Xifando. A terv szerint az ország legjobb ötven bíráját egy ligában egyesítéék. Csak ezek vezethetnének nemzetibajnoki meccset. Újítás volna, hogy hetenként, a bíróbizottság üléséig lehetne bírót kifogásolni, azonban ami a leglényegesebb, a bíró nevét csak a meccs napján hozná nyilvánosságra. A terv megvalósítására tavasszal kerülne sor.

Bika mint futbalcsapat kapusa. Humoros eset zavarta meg az ausztráliai Sidneyben két futbalcsapat mérkőzését. A szomszédos rétről jól kifejtett bika tévedt a pályára, ahol vadul száguldani kezdett, majd egyenesen nekirohant a kapusnak, mert az — piros trikót viselt... A későbbesített kapus rémületében a kapu tetejére mászott fel, a bika meg berohant a kapuba. A nézők hangos tetszésnyilvánítással köszöntötték a szokatlan „gólt”. Közben előkerült a pásztor és nagy nehézségek árán megfékeztek a világ legvadabb „futballistáját”. És a szerencsétlen kapus is leszállhatott a kényszerű magasságból...

A Seliceanu—NAC megvesztegetési ügyben a vizsgálat még semmi konkrétumot nem hozott nyilvánosságra. A kérdéssel azonban sokat foglalkozik a sajtó. A nagyváradi lapok különösképp tartják, hogy a botrány először Temesváron pattant ki és ebből azt következtetik, hogy azt a Ripensianak lelt volna érdekében inszenálni. A temesváriak viszont hevesen támadják az ügyből kifolyólag a NACot, mely szerintük nem lehet ártatlan a botrányban. A semleges lapok rideg objektivitással kezelik a kérdést és a vizsgálat eredményének nyilvánosságraadásáig tartózkodnak a kommentároktól. Azt azonban minden lap leszögezi, hogy elképzelhetetlen, hogy a NAC-nak hivatalosan része lenne a sportszerületen megvesztegetési kísérletben.

A NEMZETI BAJNOKSÁG ÁLLASA:

1. Kinizsi	8	6	—	2	28:20	12
2. Ripensia	8	5	—	2	25:17	12
3. Crisana	8	5	—	1	21:16	11
4. Romania	7	4	—	2	11:7	10
5. Gloria	9	4	—	2	3:18:24	10
6. Universitatea	7	4	—	3	11:9	8
7. Venus	8	4	—	4	23:19	8
8. CFR	8	4	—	4	16:16	8
9. NAC	8	3	—	2	13:10	8
10. Unirea Tricolor	9	1	—	3	5:19:23	5
11. Juventus	8	1	—	6	9:19	3
12. AMTE	8	—	—	1	7:10:24	1

A csernovici zsidó városi színház erdélyi vendégjátéka:

Igazgató: M. REISCH

SIDY THAL

az európai híró fiatal szubrett fellépésével

ADOLF TEFNER

a kitünő buffó-komikus művészi vezetése alatt

November	d. u.	Cluj Magyar Színház	A nagyszerű	
17	5 ³⁰ kor	"	Die Schikerte	10—41 lejes helyárrakkal
17	este 9 kor	"	Die Komödiantin	13—61 lejes helyárrakkal
18	d. u. 5 kor	"	Die Rebezen nagy amerikai sláger	10—41 lejes helyárrakkal
18	este 9 kor	"	Harz wos bengt a legnagyobb alkotás	13—61 lejes helyárrakkal
19	este 9 kor	"	Buesuelőadás! Chazendl	13—61 lejes helyárrakkal
20	este 9 kor	Tg. Mures	Első előadás Die Komödiantin	20—60 lejes helyárrakkal

SIDY

THAL

A törvényszéki bi...

Bucuresti-Bukarest tud.) Az ilfovi esküdik napja folyik az feszült érdeklődéssel közzéadása. Sianler Mór gyilkosa a után a másfél évvel rénylet tárgyalását. sokesetben ehalasztó Tischler Mór meggy idejére esett és ezérnak kellett volna faszas jogi viták utánalták az ügyetm hogy ebben azeset esküdtzsekre tartoz

Másfél évvel ezelő törvényszék első tárgyelő bünperét tárügyelő ellen a Franvezetése alatt állóseg folytatott állandadal, hogy a Tischlerásánál részrehajló ismeri a Tischler-ortól Nagysebesig terjedőség, amelyet Tivel ezelőtt szerzett erők kitermelése szto események pedig lehetlenné tették. állam részben kisaif hól haterzet osztott falvak lakói között. ler Mórnak tizezer meg az a felelőtlen eszközt felhasználó ellen, mely végül a rényletre vezetett. E hogy a mőközsegg tokukban vették Tdonát, az állam ped tudott segítséget n hoz, hogy az erdőse

Jellemző az agítáféle erdősegek szomdi görögkatolikus p hold erdeje van és ten fekszik a negyvezera. Ez a százeze Siancunak és társai megfelelő agitációs cióktól is fittótt Sianholdas Tischler ellen tálni, őt büntetlenül ni, hogy az agrárgette.

Az agitáció eredi a per a két agrárfernek lett volna távényseken. A tá Tischler Mórnak első hogy ne halasszák már felajánlotta szholdas erőt hetvenja. Ennek a tárgyfűgött, hogy Tisch

Novemb

A kormány

Cluj-Kolozsvár, nsek iránti érdeklőutóbbi napok folyatagjai, számos liberjegyzett tetemes őscsónre. A jegyzési rul le.

A kölcsönjegyzés Egy kötvény kibegyösszegeben fizeteszegeben 680 lej és A lejegyzett kötvja vissza a kincstárjes. 200 ezer lejes. lejes, vagy három Jegyzések és kif A pénzügyigazga közti vagy községi. Az állami monop

Tischler Mór megrázó tragédiája a bukaresti esküdtszék előtt

A törvényszéki bírák és ügyészek vonultak fel az esküdtszék elé, hogy felelevenítsék a gyilkosság lefolyásának történetét. Karhatalommal keillett a vádlottat a tárgyalásra elővezettetni. Siancu kapitány mindent hazafias felbuzdulásának számlájára ír

Bucuresti-Bukarest, nov. 15. (Az Uj Kelet tud.) Az ilfovi esküdtszék előtt már harmadik napja folyik az a tárgyalás, amely felé feszült érdeklődéssel tekint az egész ország közvéleménye. Siancu Emil kapitány, Tischler Mór gyilkosa áll az esküdtek előtt, miután a másfél évvel ezelőtt elkövetett merénylet tárgyalását különböző bírói fórumok sok esetben elhalasztották. Emlékeztetés, hogy Tischler Mór meggyilkolása az ostromállapot idejére esett és ezért Siancut a hadbírósnak kellett volna felelősségre vonnia. Hosszas jogi viták után a polgári bíróság elé utalták az ügyet, mely végül úgy döntött, hogy ebben az esetben az ítélethozatal az esküdtszékre tartozik.

A Tischlerellenes agitáció

Másfél évvel ezelőtt május 29-én az ilfovi törvényszék első tanácsa előtt két agrárfelügyelő bűnperét tárgyalták. A két agrárfelügyelő ellen a Francu Amos és Siancu Emil vezetése alatt álló kolozsvári Keresztyszövetség folytatott állandó kampányt azzal a váddal, hogy a Tischler-féle erdőségek kisajátításánál részrehajló módon jártak el. Ki nem ismeri a Tischler-erdők történetét? Csucsától Nagysebesig terjed ez a 16 ezer holdas erdőség, amelyet Tischler még harminc évvel ezelőtt szerzett meg. A háború miatt az erdők kitermelése szünetelt, a háborút követő események pedig a termelést már azért is lehetlenné tették, mert az erdőségeket az állam részben kisajátította. A 16 ezer holdból hateret osztottak szét a környező mőcsfalvak lakói között. Megmaradt tehát Tischler Mórnak tízezer hold földje. Ekkor indult meg az a felelőtlen és a demagógia minden eszközt felhasználó agitáció Tischler Mór ellen, mely végül a bukaresti revolveres merényletre vezetett. Ez az izgatás odáig ment, hogy a mőcsközségek lakói egyszerűen bírtokukban vették Tischler Mór magántulajdonát, az állam pedig nem akart, vagy nem tudott segítséget nyújtani Tischlernek ahhoz, hogy az erdőségek birtokába jusson.

Ami fáj és ami nem fáj...

Jellemző az agitációra, hogy a Tischler féle erdőségek szomszédságában a nagyváradi görögkatolikus püspökségnek hatvanezer hold erdeje van és ugyancsak ezen a területen fekszik a negyvenezer holdas állami rezervár. Ez a százezer hold azonban nem fáj Siancunak és társainak, ez nem lett volna megfelelő agitációs terület, a politikai ambícióktól is fűtött Siancu számára. A tízezer holdas Tischler ellen büntetlenül lehet agítani, őt büntetlenül lehetett azzal megvádolni, hogy az agrár-felügyelőket megvesztegette.

Az agitáció eredményeként meg is indult a per a két agrárfelügyelő ellen és ennek a pernek lett volna tárgyalása a bukaresti törvényszéken. A tárgyalást elhalasztották. Tischler Mórnak elsőrendű érdeke lett volna, hogy ne halasszák el, mert az állam ekkor már felajánlotta számára, hogy a tízezer holdas erdőt hetvenmillió lejt megvásárolja. Ennek a tárgyalásnak az eredményétől függött, hogy Tischler megkapja-e a pénzt

vagy sem. Siancu mégis azzal indokolta tettét, hogy Tischler halasztotta el a tárgyalást és előlött való felháborodásában rántotta elő a revolvert.

Siancu vallomása

Ezután kihallgatták Siancut. Elmondotta, hogy 1917-ig a magyar hadsereg kötelékében küzdött, majd amikor megalakultak a román nemzeti gárdák, Amos Francuval együtt ünnepélyes nyilatkozatot tett a mőcsok előtt, hogy a feudális magyar grófok által birtokolt erdőségeket szétosztják közöttük. Ezt az ígéretet azonban nem valószínűsíthették meg, mert az agrárbizottság Tischlernek tízenhat-ezer (?) hold földet meghagyott. A mőcsok tiltakozására Popescu Pera utazott le a mőcsvidékre, aki jelentésében azt mutatta ki, hogy a szakértők nem szállottak ki a helyszínre hanem Tischler irodáiban Tischler és az érdekszférájába tartozó birtokosok által díktált adatokat dolgozták fel. Ekkor támadt a mőcsokban az az engesztelhetetlen gyűlölet Tischler ellen és indult meg a harc az ellenőrök megbüntetésére. Meg is indult az eljárás a kolozsvári törvényszéken, azonban Tischlernek sikerült Bukarestbe áthelyeztetnie a pert, hogy ezzel megnehezítse a tanúnak a tárgyalásra való beidőzését.

Siancu elmondja a gyilkosság történetét

— Valóban — mondotta Siancu — az ilfovi törvényszék a pert néhányszor elhalasztotta és ez kétségbeejtette a mőcsok és engem is. Május 29-én mint tanu szerepeltem a perben és akkor kellett volna, hogy a szakértői vallomásaikat benyújtsák Andreica, Calinescu és Pop szakértők. A tanuk azonban távolmaradtak és a törvényszék újra elhalasztotta a pert. Ekkor elvesztettem önruralmamot és látva Tischler arcán a gúnymosolyt, elkaptam az aktatáskámban levő revolvert és rálöttem, mikor pedig Tischler fia közeledett felém, megfenyegettem, hogy őt is lelövöm.

Végül elmondta Siancu, hogy Stefan Stanescu ügyész fegyverezte le és tartóztatta le. Siancu vallomása után a vád és védelem intézett hozzá kérdéseket.

Siancu védelmét Vasiliu Cluj, Meitani, Zamfirescu, Renea, Constantinescu és Zavoianu ezredes ügyvédek látják el. Siancu kihallgatásával be is fejeződött a tárgyalás első napja, szerdán és csütörtökön a per tanuit hallgatták ki.

Foisoreanu törvényszéki bíró előadta, hogyan folyt le a gyilkosság. Tischler három-négy lépésnyi távolságban háttal állott Siancunak, aki hirtelen rálőtt, majd mikor Tischler összeesett, revolverét magasra emelve egy helyben állva maradt. A következő tanu Preitescu bíró hallotta, amikor Siancu a lövés után így kiáltott:

— Ez a mőcsok tette!

Látta, amikor Stanescu főügyész lefegyverezte Siancut és hallotta, amikor Tischler azt mondta:

— Ártatlanul halok meg.

Kihallgatták még Voiculescu bíró és Stanescu ügyész, akik szintén a gyilkosság pillanatairól tették meg vallomásukat.

A FÉRFI

nem festi magát és külső megjelenésében nem szabad semmi nőiesnek lenni.

A FÉRFI

nem használhat — következképpen — olyan kölnivizet, amely csak a nőkhez illik

EGY IGAZI FÉRFI

kizárólag VIEUX X-TEMPS kölnivizet használ, amelynek specifikusan férfias illata az erők és fiataliságnak a benyomását kelti.

VIEUX X-TEMPS

Gyártja:

NORTIER

Elhangzott az első ítélet a marseillei merénylet bűnrészesei fölött

Súlyos ítéletet hozott a varasdini törvényszék a marseillei merényletben való bűnrészességgel vádolt két terrorista bűnperében

Belgrad, november 15. (Rador.) A varasdini törvényszék ma hozott ítéletet a két terrorista ügyében, akiket a marseillei merénylet elkövetésében való bűnrészességgel vádoltak. Chiyak vádlottat 9 évi kényszermunkára, Vututit 3 és fél évre ítélték. A két terrorista fegyvereket és

municiót csempészett Magyarországról. Egy izben át akartak keini a Dráván, de észrevették őket. Tűzharc keletkezett, melynek folyamán Jurics jugoszláv határőrt súlyosan megsebesítették. A tanuk vallomása szerint a terroristákat magyar tiszték képezték ki.

Katonai egyezmény készül Írország és Németország között?

Párizs, november 15. (Rador.) A Le Matin londoni jelentése szerint Morgan tábornok londoni egyetemi tanár, aki tagja volt a versaillesi békeszerződés megkötésére kiküldött angol bizottságnak, fontos nyilatkozatot tett bizonyos titkos aktivitásról, amelynek katonai egyezményre kellene vezetni De Valera és a német birodalom között és amely Anglia ellen irányulna. Morgan kijelentette, hogy nem csodálkozna, ha az ir szabad állam Németországgal rendelkezésére bocsátotta volna területét, hogy Angliával való konfliktus esetén onnan irányítsa aviaticáját.

ságot, amely a legrégebb ilyen társaság Németországban és számos külföldi levelezője is van, mert olyan doktrinát propagál, amely nem fér össze a nemzeti szocialista ortodoxiával.

Berlin, november 15. (Rador.) A NIB ügynökség cáfolja von Blomberg tábornoknak, a Reichswehr parancsnokának lemondásáról elterjedt híreket.

Ugyancsak hivatalos berlini jelentés szerint március óta első izben a német kereskedelem mérlege exportfőlöletet mutat 16,400.000 márka értékben. Szeptemberben az import meghaladta a kivitelt. Miután ez hivatalos jelentés, a benne foglaltakat fenntartással kell fogadni.

A Le Matin egyidejű értesülése szerint Rosenberg, a német külpolitika irányítója fel akarja oszlatni a Kant filozófiai társa-

November 30-án zárul le a belföldi kölcsönjegyzés

A kormány várakozását is felülmúlta a kölcsönjegyzés sikere

Cluj-Kolozsvár, nov. 15. A kölcsönjegyzések iránti érdeklődések nem csökkentek az utóbbi napok folyamán. A kormány összes tagjai, számos liberális és ellenzéki politikus jegyzett tetemes összegeket a belföldi kölcsönre. A jegyzési akció november 30-án zárul le.

A kölcsönjegyzés feltételei a következők: Egy kötvény kibocsátási ára 880 lej, mely egyösszegben fizetendő, vagy pedig egyösszegben 680 lej és 200 lej értékpapírban.

A lejegyzett kötvényeket 1200 lejben váltja vissza a kincstár, vagy pedig 100 ezer lejes, 200 ezer lejes, 250 ezer lejes, egymillió lejes, vagy hárommillió lejes prémiumokkal.

Jegyzések és kifizetések eszközölhetők: A pénzügyigazgatóságoknál, városi, városközi vagy községi adóhivataloknál.

Az állami monopól intézményeknél, aláren-

delt hatóságai után.

A Banca Nationala fiókjánál, a Postatakarékpénztárnál, a postahivataloknál, a Központi Szövetkezeti Banknál, a Nemzeti Szövetkezeti Hivatalnál, a szövetkezeti pénztáraknál.

Kolozsváron ezenkívül a következő intézeteknél jegyezhető a kölcsön: Banca Centrala pentru Industriile si Comert.

Erdélyi Bank és Takarékpénztár, Erdélyi Jelzálogbank, Mezőgazdasági Bank és Banca Economul.

Erdélyi Leszámitoló és Pénzváltó Bank, Casa de Economie din Sibiu sucursala Cluj, Kereskedelmi Hitelintézet Rt. Cluj.

a
xhex
áltasson

KMA
LPAT

ekében!

ancu,

Ugy játszott el
gérrel. Ha akar-
kedve tartotta,
"érdekesebbé"
művésze a ping-
nem volt s egy-

Érdekes kísérlet
a futballpályá-
re állított üveg-
zést, míg határ-
mélis "elvezekad-
rien sikerült. A
zetközi bírószo-
hogy a forradal-
ás formájában
atikus drukkerek

ésén dolgozik az
bíró: Xifandó. A
b ötven bírájat
k ezek vezethet-
Ujtítás volna,
ság ülésség le-
ban ami a leg-
ak a meocs nap.
A terv megvaló-

kapusa. Humo-
ausztráliai Sid-
mértközését. A
lett bika tévedt
guldani kezdett,
ant a kapusnak,
selt... A két-
ben a kapu tete-
meg berohant a
tetszésnyilvání-
okatlan "gölt",
és nagy nehéz-
k a világ leg-
a szerencsétlen
ényszerű magas-

tegetési ügyben
krétumot nem
rdéssel azonban
nagyváradi la-
a botrány elő-
és ebből azt
pensiának lett
A temesváriak
ügyből kifolyó-
nem lehet ártat
es lapog rideg
ist és a vizsgá-
grajutásáig tar-
Azt azonban
elképzelhetetlen.
a része lenne a
si kísérletben.

G ALLASA:

— 2 28:20 12
— 1 25:17 12
1 2 21:16 11
2 1 11: 7 10
2 3 18:24 10
— 3 11: 9 8
— 4 23:19 8
— 4 16:16 8
2 3 13:10 8
3 5 19:23 8
1 6 9:19 3
1 7 10:24 1

Ha Friedrich v. Schiller élne...

I.
175-ik születésnapja alkalmából sokat írnak a birodalmi és külföldi német lapokban Schillerről, mert talán Goethénél is inkább ő volt a német nemzet, különösen a német ifjúság kedvence. Schiller a szabadság dalnoka és mint ilyen egyedülálló volt korában. Tízennyolc éves korában írta meg ez a német költőseni „Die Rauber“-t. Ennek a tőzgyökeres drámának a mottója az akkori zsarnok német fejedelmek ellen irányult, akik a haza gyermekeit külföldi potentátóknak adták el ágyú-töltelékül. A fiatal francia forradalom diszpolgárrá nevezte ki a német költőt.

Schiller magas és nemes szellemérelve volt az öntudatos, szabad polgárság eszméjével és bár jelentősen hozzájárult a németeknek a francia iskola hatásai alól való szellemi emancipációjához, Schiller még sem volt nacionalista a mai értelemben és legkevésbé a mai német nemzeti szocializmus szellemében.

Schiller világpolgárságról álmódott. Miként Goethe, akit a Napoleon elleni német szabadságharc sem tudott felmelegíteni, ő is kozmopolita volt. A világpolgárság értelmének teljes felfogásával egyidejűleg azonban nem tagadta a népek nemzeti életét. A nemzeti közösségekben a testvérileg egyesült emberiség kulturális egységét látta és ha ma élne, épp olyan megvetéssel fordulna el Hitler német nemzeti szocializmusától, mint ahogy „Die Glocke“ című halhatatlan énekében is elítélte a francia forradalom kitörése utáni rémuralmat.

II.

Schiller, Goethével ellentétben, nem volt a fejedelmek szolgája. Frontot csinált korának bálványá, II. Frigyes, a nagy porosz császár ellen, aki franciául gondolkodott és irt és keserűen panaszkodott, hogy nem volt egy német Medici, aki a német művészetet istápolta volna. Ha Schiller élne, nem tenne hangfogót a nyelvére, mint ahogy gyenge utódja, Gerhard Hauptmann teszi és kéréletlenül megmondaná az igazságot a német birodalom mai hatalmasainak. Ha Schiller élne, bizonyára valamelyik koncentrációs táborban ülné vagy emigrációban élne Párizsban, bagy Prágában, mint a többi szabadgondolkodó, akiknek el kellett hagyniok hazájukat és idegenbe kellett menekülniök.

Semmi sem volt oly gyűlöletes Schiller szemében, mint a nyers erőszak és a lelkiismeret rabsága. Ezek a módszerek éles ellentétben állottak a polgári szabadságról vallott felfogásával, melyet az emberiség nagy javának tekintett. Költeményei telve voltak a hellenizmus szellemével, az ókori kultúra legszebb virágával, mely a szabad görög államban csirázott ki és amely akkor sem homályosult el, amikor Róma rátette hatalmas kezét a szabad Hellasra. Hellas elvesztette politikai szabadságát és mint politikai tényező kiesett a világtörténelemből, de tudománya és művészete szabadon fejlődött tovább és nem véletlen, hogy a fiatal forradalmi kereszténység először görög területen terjedt el annyira, hogy a hatalmas oszlopokon álló római kolosszust alapjaiban megrendítette. Mily fájdalommal siratja Schiller a görög istenek bukását... A görög szépség szimbólumait, a szabad művészet és tudomány, a természeti erők megszemélyesítőit látta bennük, akik megvetik az emberi szellem gyengeségét és korlátolt-ságát. Ha Schillerre gondolok, ifjúságom szelleme ébredt fel abból az időből, amikor szívünk a szabadsáért és az emberi méltóságért lángolt fel.

III.

Ebben a szellemi felfogásban élt a tizenkilencedik század zsidósága, melynek hajnalhasadását Schiller is megélté. Egyet len költő sem volt oly népszerű a zsidók körében, mint éppen Friedrich Schiller. A zsidó nép objektivitását mutatja a nemzsidó szellemi hősökkel szemben, hogy Schiller kedvencévé tette, annak ellenére, hogy „Die Sendung Moses“ című sokat idézett írásában barátságatlanul nyilatkozik a zsidó törzsről. Javára írták zsidó részről, hogy abban az időben olyan zsidóságot látott maga előtt, mely saját hibáján ki-

vül kulturális visszamaradottságban és a társadalmi élet legalacsonyabb fokán élt. De ha Schiller megélté volna a zsidó emancipációt és ha látta volna a zsidók részvételt az emberiség fejlődésében a német művészet és német tudomány fejlődésében, úgy semmi esetre sem látott volna a zsidó törzsből tisztátalan edényt, mely egy történelmi véletlen folytán az isteni igazságot közvetíti az emberiségnek.

IV.

Ha Schiller élne, írott szavainak lángoló erejével mondaná meg az igazságot a német nemzetnek és nemes emberi haraggal lépne fel a zsidó faj diffamálása ellen, mely faj oly sokat adott az egész emberiségnek és nem utolsó sorban a német népek. Okunk van ezt hinni, annál is inkább, mert Schiller a „Die Sendung Moses“ bevezetésében elítéli azokat, akik pusztá-

megszokásból kedvezőtlenül ítélik meg a zsidókat. Schiller egész lényét a szabadság és az igazság szeretete hatja át és ez a nagy-német szabadgondolkodó semmi esetre sem hallgatott volna azoknak az égbekiáltó igazságtalanságoknak láttán, melyeket Hitler Németországa követ el zsidó polgáraival és — a német néppel és legjobb fiaival szemben is.

De Schiller halott és halhatatlan műveit elavult költeményeknek tekintik egyesek. Goethe mellett a legtöbbet idézett német költő volt, annyira, hogy legszebb szavai közhelyek lettek és azokat ma már szígyenlik is megismételni. Ez helytelen. A jót, a nemeset és az igazat annyiszor lehet és annyiszor kell ismételni, mint a biblia időtlen igazságait és ha valaki a keresztények és a zsidók szent iratainak szellemében élt, irt és cselekedett, úgy az Friedrich v. Schiller volt.

Előrehaladni annyit jelent, mint Schillerhez is visszatérni.

Dr. Mayer Ebner

SZÍNHÁZ-FILM

Die Rebetzen

A Max Reisch vezetése alatt álló A. Teffner—Sidy Thal-társulat
harmadik vendégjátéka

A szerda esti előadást fokozódó érdeklődés előzte meg. Kilenc óraker megteleték a színház széksorai és páholyai és az előadás simán, imponálóan jó összejátékban pergett. Magvasabb, tartalmasabb a szüzsé is. Problémája: a jó nevelésben részesült lány helyzete a házasesletben. Mi fontosabb és értékesebb, a szelid egyszerűség, vagy a kikapós kacérság? A gondolkodás tisztasága, vagy a képmutató ravaszság? Melyik nótípus alkalmasabb a férfi boldogítására ez, vagy amaz?

Ezuttal a dráma morálja teljesen egyezik a közérkölcselel és nem lehet kétséges, hogy egyszerű és tiszta női jellemek viszik el a pálmát.

Az eset az, hogy a papi házaspár gyermeke, Lea, férjhezmegy egy élnivágyó, sneidig férjhez, akit szeret „annak ellenére, hogy hitvese“. Lea — Sidy Thal — mingyárt első jelenésekor erről egy elragadóan szép és megható dalt énekel. Fehér atlasz kabátkájában, fekete szoknyájában, fehér főkötőjében, nemes tartásában, szemérmes lépéseivel, amikor kijött, tomboló taps fogadta. A dalt százszor is megújrázták volna.

Férje a darabban — A. Teffner — azt akarja, hogy változzon meg, legyen kissé városiabb, öltözködjön elegánsabban, legyen számára kívánatosabb. Ezt nem tudja elérni a valóságban, hanem csak — ál-mában.

A másik felvonás — egyetlen hosszú álomjelenet sok változattal — végre meg-hozza a férfi számára az áhitott nőt. Lea végigjárja a dának fejlődés minden fokozatát, fent van és lezuhan és amikor a zül-lés legalsó fokára kerül, jön az ébredés. Ez a felvonás tele van egészen emberi, egészen zsidó mozzanatokkal, csupa szépséges, temperamentumos, ellágyuló és lelkesültséggel teli jelenések. A közönség való-ban „sírva vigadott“.

Meg kell dicséernünk a szereplők közül az említett művészpáron kívül Sadigurski urat, aki egyébként rendezője a darabnak. Lidint, Fachlerné asszonyt, a két Golden-berget.

A szinlap szerint a szinigazgatót Max Reisch játszotta volna, akit azonban más helyettesített. Max Reisch az előző este játszotta a „Schikerte“ című darabban egy elszánt lánykereskedőt, döbbenetesen jó alakításban. Reisch direktort egyébként, mint színházi szervezőt, a legkiválóbbak egyikének ismerik az országban. Dr. Mayer Ebner lapjában, az „Ostjüdische Zeitungban“ tárcát irt Reisch érdemeiről. Többek között ezeket:

„A tegnapi ünnepség élénk bizonyossága volt annak, hogy Reisch igazgató tízeves

munkája nem volt hiábavaló. A csernovici zsidó szinpad régóta nem látott olyan tömegeket, mint ezen a napon. Az ünneplés azonban nemcsak az előadásnak szólt, hanem Reisch igazgató személyének. Mindenki, akinek a zsidó társadalomban neve és rangja van, eljött, hogy ennek a fard-hatatlan férfinak, aki a viszonyok most-hasága ellenére is meg tudta teremteni és fejleszteni az igaz zsidó színházat, hálával és szeretettel hódoljon. A zsidó színészet-nek nincsenek mecenásai, de a csernovici zsidó szinpadnak meg van a maga Reisch direktora. Nem több — de nem is keve-sebb. Ez az igazgató igazi egyéniség. A háboru utáni nagy konjunktúrában nem sibolt, hanem jiddis színházat csinált, a világ leghálátlanabb üzletét. Nagy energiájával és szervező képességével bizonyá-ra hatalmas vagyont tudott volna szere-zni, de benne a művész lángja lobog, aki a művészetet a művészetért szereti és aki a tapok zaját jobban megbecsüli, mint az arany csengését.“ (sz.)

A ROMÁN OPERA MÜSORA:

Péntek, november 16: Tosca. (Dinu Bădescu ur vendégzereplésével.)

Szombat, november 17: Carmen. (Iskolai matiné.)

Vasárnap, november 17 este: Swanda a dudás.

ROYAL MOZGO MÜSORA:

Ma, pénteken: CLEOPATRA. Nagyobb mint Ben Hur. Fősz.: Claudette Colbert. Jegyelővétel. Kedvezményes és szabály-jegyek érvénytelenek.

Vasárnap d. e. 11-kor: CLEOPATRA.

ÉPÍTŐMUNKAS-MOZGO MÜSORA:

Szombaton 6 és 9 óraker dupla műsor: I. Az ezred leánya. Vigjáték. Főszerepekben: Anny Ondra és Otto Walburg. II. A szerelem iskolája. Remek zenéjű operett, csodás kiállítás. Főszerepekben: Lilian Harvey és Lew Ayres.

Vasárnap 3 6 és 9-kor, hétfőn 5 1/2 és 7-kor: Ugyanez a műsor. Helyárak: 10 és 12 lej.

TOLEDO

SZABÓ IMRE legújabb regénye.

A spanyol zsidók visszatelepítése. — Egy zsidó tereádor hósi élete és halála. — Toledo, a spanyol zsidóság fellegvára. Faladorregény a könyvpiac szenzációja jubileumi kiadás. Ára: 100 lej. Megren-delhető az Uj Kelet könyvostálya utján. Vidéki képviselők kerestetnek.

Adatok a zsidó sírfeliratok történetéhez

Dr Bató Lajos, a KKL romániai igazgatója küldi szerkesztőségünknek az alábbi sorokat, melyeknek kész-séggel adunk helyet.

Igen tisztelt Szerkesztő uram!

Engedje meg, hogy dr Grünfeld Salamonnak az Uj Kelet folyó hó 11-i számában meg-jelent Egy kis történelem a zsidó temetőről című cikkéhez, mint zsidó történész, néhány szót fűzzek.

G. S. a római imperium európai területéről származó zsidó sírkövekről igen helyesen állapítja meg, hogy felirataik teljesen avagy majdnem hébermentesek. Azután 1700 esztendő átugorva, azt írja: „A héber nyelvű felirás csak a 19. század óta gyökeredzett be és vált általánossá.“

Ez az állítás szerencsére nem fedi a valóságot, mert ha igaz volna, a zsidó nép talán ma már nem is létezne. Már a 6. és 7. századból származó, a délolaszországi Apuliában talált zsidó sírkövek, amelyeket Gazdadio Isaia Ascoli, a világhírű milánói zsidó nyelvész ismertett, teljesen hébernyelvűek és Ferrorelli, a nemzsidó olasz történétör, aki a világháboru idején igen értékes művet irt a délolaszországi zsidók történetéről, ezekről a sírfeliratokról beszélve, megállapítja: „Az olasz zsidók büszkének lehetnek arra, hogy ők voltak az első európai testvéreik között, akik a görög és latin kölcsonkultúrának bus-csut mondvá, visszatértek nemzeti nyelvük használatához.“ És valóban az összes későbbi zsidó sírkövek tisztára héber feliratuak. Ki is gondolhatná, hogy a warmisi avagy bécsi zsidó temető középkori zsidó sírkövei mást, mint héber szöveget tartalmaznak?

A sírfeliratok mindig azt a kultúrát tükrözik vissza, amelyben a nép él. Ezért az el-szenkezője igaz G. S. állításának: éppen a 19. században, az előretörő asszimiláció hatása alatt, gyökeredzik be ismét a zsidó temetőkben 1300 év után az idegennyelvű sírköfel-irát.

Kiváló tisztelettel:

Bató Lajos

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Álláskeresőknek 30 százaléki kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak ugy továbbítunk, ha portóbellyeg mellékelve van.

Házasságokat a legelőnyösebb feltételek mellett közvetít a „Globus“ házasságközvetítő iroda Alba-Iulia. Str. Avram Iancu 4. Válaszbélyeg melléklendő.

Fűszer-, rövid-, kötöttáru szakmában jártas agilis, garanciaképes fiatalember utazói állást keres. Ajánlatokat „Utazó“ jellegre a kiadóba kér.

Orvostanhallgató fiamnak partit keresek olyan vallásos, jól szituált házból, mely őt tanulmányai folytatásában anyagilag támogató. Levelet „Kiváló talentum“ jellegre a kiadóba kérek.

Oradeai kereskedelmi malom keres Huedin (Bánffyhyud) és környéke részére egy olyan megfelelő tőkével rendelkező, agilis, szakmabeli ügynököt, aki a Hiedinlással való foglalkozása mellett egy Huedinon léte-sítendő bizományi raktár kezelését is vállalja. A járlatokat e lap kiadóhivatalába.

Jókarban levő pianó bérbeadó. Mandula, Str. Paris 6.

Cal. Reg. Ferdinand 82. szám alatt első-emeleti uccai négyszoba, alkov, konyha, fürdőszobás lakás azonnalra kiadó. Esetleg különbejáratu két szoba konyha nélkül kúró-bér 2600, illetve 1300 lej havi, együtt 44.000 lej járulékkal. Értekezni az udvaron Lébék-nél, vagy ügyvédi irodában Str. Vlahuta 3. földszint 4.

Lapunkban hirdett 3 hónapos angol nyelvkurzus megkezdődött és felkérjük mind-azokat, akik nem tudtak kellő információt kapni, hogy ezután teljes felvilágosításért Albert ur könyvnyomdájába forduljanak Calea Victoriei 7. szám alatt, ahol még folyó hó 15-ig beiratkozni lehet. Telefon 308.

HÍR

— Németországba viába menekült osztrák jelentik: A júliusi ne-mozduias joguszlav ter-internált osztrák horog-kisérték Susákra, ahol-nak, amely Németorsz-

— Részlegesen meg-nyertés matematikai n-mia matematikai műv-második díját dr. Ser-vári egyetem maten-Sergescu „A matem-a munkája a mult évek-tudományos enciklopéd-tanulmányát az Akad-Borel, az Akadémia el-lyázat második díja a-alapítvány. Sergescu-volt a tudományos vil- Severinben megtartó-reszus elnöke és rész-tikusok prágai konf- előadást is tartott. ciombiói konferenciá-művével a világ ma-közé emelkedett.

— Rövid hírek mi-folják azt a hírt, hogy nyugóijasok illetmár-nak vagy új adóemelé-Habsburg Ottó a k-ember elsején doktor-forgi Rajna-Höchst-bernek építeni. — A-sában egy német szár-asszony négy leányt-gyermekeket a városi-víz alá és mindegyiké-márkat kap a várostó-részből ajándékok é-lékhöz. — Az athéni-tüntető nagygyűlést é-amelyek során tiltakó-kisebbséggel szembeni-

— A vér fehrissité-kép középkori ferfi-ajánlatos néhány nap-pohár természetes „F-vizet inni.

— December elején-lást Rintelen dr. büm-tik: Rintelen dr. büm-jén megtartják a fotó-vádirata a júliusi ne-mozdulással kapcsot-vádolja a volt római

— Leszerelési dokur-entik: Hollandia a j-erősíti nehéz tüzéség. Emiatt nem lehet szá-hadügyi tárca kiadási- — Bradac csehszlovák-letente a törvényhozó-szolgálati időt huszonn-hosszabbítják s közele-tárvideki erődítményve-Evening News tokiói-közül, mely szerint a-pedóflottilla és új ten-tést határozta el.

— A varsói uj ném-ki elnöknel, a berlini- lernél volt kihallgatá-A nagyköveti rangra-sói német követ kibá-Moszciszki lengyel-átadta új megbízóleve-rangjára emelt berlin-zetője Lipski nagykö-meg Hitler előtt a át-

— Fizetnek az adó-verziós törvény által-terminus. — A pénzüi-Nemzeti Bankba ér-k a falusi adósk mind- teljesített az első re-kifizítették egész adó-szalékos kedvezménybe-hiszik, hogy ma esti-meghaladják a 80 sz-

HIREK

Németországba szállítják a Jugoszláviába menekült osztrák náciakat. Belgrádból jelentik: A juliusi nemzeti szocialista megmozdulás jugoszláv területre menekült s ott internált osztrák horogkeresztes részeseit átviszérték Susákra, ahol német hajóra szállanak, amely Németországba viszi őket.

Részlegesen megszünt a franciaországi textilgyárak közül tíz vállalat beleegyezését adta ahhoz, hogy munkásaival szemben tervehetett 12 százalékos bércsökkenését három hónapig ne hajtsa végre. Ezeknek az üzemeknek a munkásai újra felvették a munkát, a többi textilgyárakban áll a munkájk.

Kolozsvári egyetemi tanár pályadíjnyertes matematikai műve. A párizsi Akadémia matematikai művekre kiírt pályázatának második díját dr. Sergescu Petre, a kolozsvári egyetem matematika tanára nyerte. Sergescu „A matematikai tudományok” című munkája a múlt évben jelent meg egy nagy tudományos enciklopédia keretében. Sergescu tanulmányát az Akadémia plénuma előtt E. Porel, az Akadémia elnöke ismertette. A pályázat második díja a 2500 frankos Daville-alapítvány. Sergescu neve ezelőtt is ismert volt a tudományos világban. Ő volt a Turnu-Severinben megtartott matematikai kongresszus elnöke és résztvett a szláv matematikusok prágai konferenciáján, ahol három előadást is tartott. Résztvett Sergescu a ciombói konferencián is. Pályadíjnyertes művével a világ matematikai kitünőségei közé emelkedett.

Rövid hírek mindenünnen. Bécsben cáfolják azt a hírt, hogy a köztisztviselők és nyugdíjasok illetményeit csökkenteni akarják vagy új adóemeléseket vezetnének be. — Habsburg Ottó a louveinei egyetemen december elsején doktorrá avatják. — A vorarlbergi Rajna-Höchst közelében repülőteret fognak építeni. — A svájci Konstanz városában egy német származású Schwartz nevű asszony négy leányikének adott életet. A gyermekeket a városi tanács tartja keresztvíz alá és mindegyikük nagykorúságukig 25 márkát kap a várostól. Németország minden részéről ajándékok érkeznek a boldog szülőkhez. — Az athéni hazafias szervezetek tüntető nagygyűlést és felvonulást rendeztek, amelyek során tiltakoztak az albániai görög kisebbséggel szembeni elbánás miatt.

A vér fehrissítése céljából — kiválték középkori férfiakkal és nőknek — ajánlatos néhány napon át korán reggel egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet inni.

December elején megtartják a főtárgyalást Rintelen dr. bűnügyében. Bécsből jelentik: Rintelen dr. bűnügyében december elején megtartják a főtárgyalást. Az ügyészség vádirata a juliusi nemzeti szocialista megmozdulással kapcsolatban hazaárulással vádolja a volt római osztrák követet.

Leszerelési dokumentumok. Hágából jelentik: Hollandia a jövő év folyamán megerosít nehéz tüzérséget és légi haderejét. Emiatt nem lehet számítani arra, hogy a hadügyi tárca kiadási tételleit csökkentse. — Bradac csehslóvak hadügyminiszter bejelentette a törvényhozásban, hogy a katonai szolgálati időt huszonnégy hónapra meghosszabbítja s közelebből megkezdik a határvidéki erődítményvonal építését. — Az Evening News tokiói féléves hívtaloss jelentést közli, mely szerint a japán kormány új torpedóflottilla és új tengerészeti repülőraj építését határozta el. — Morain francia hadügyminiszter elzárkózott az elől, hogy a sajtó képviselői előtt haderőfejlesztési programját ismertesse.

A varsói új német nagykövet Moszciszki elnökénél, a berlini lengyel nagykövet Hiltelnél volt kihallgatás. Varsóból jelentik: A nagyköveti rangra emelt von Moltke varsói német követ kihallgatásán jelent meg Moszciszki lengyel köztársasági elnökénél s átadta új megbízólevelét. — A nagykövetség rangjára emelt berlini lengyel követség vezetője Lipski nagykövet audiencián jelent meg Hitler előtt s átadta megbízólevelét.

Fizetnek az adósok. Ma jár le a konverziós törvény által kitűzött első fizetési terminus. A pénzügyminisztériumba és a Nemzeti Bankba érkezett jelentések szerint a falusi adósok mindenütt jelentkeztek, hogy teljesítsék az első részletet. Nagyon sokan kifizették egész adósságukat, hogy a 70 százalékos kedvezményben részesüljenek. Azt hiszik, hogy ma estig a kifizetett összegek meghaladják a 80 százalékot.

Nem redukálják az állami papírok szelvényeit. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium úgy értesült, hogy bizonyos személyek az utóbbi napokban olyan híreket terjesztettek, hogy a kormány le akarja szállítani a belföldi állampapírok szelvényeit. A miniszter hangsúlyozza, hogy a hírek csak tözsdemanipulációk érdekeit szolgálják és alaptalanok.

Az egész országban melege fordult az időjárás. Bukarestből jelentik: Az időjárás az egész ország területén melege fordult. Az esőzések megszűntek. A Baragan síkságon a hőmérő árnyékban 22 fokot mutatott. Az idő kedvez a mezőgazdaságnak. A kukorica mindenütt megérett. Egyedül Targu-Jiu tájékán regisztráltak hidegebb időjárást. Itt a hegyekben bőséges hó esett.

A ramnicul-velceai vasgárdista zavarások a legfőbb semmitűzők előtt. Bukarestből jelentik: A felosztott szélső jobboldali szervezet több tagja Mihai Stelescu volt vasgárdista képviselő vezetése mellett hatalmas rendbontásokat inszenált Ramnicul-Vulcea városában. A hatóságok közbeleptek, a zavargókat letartóztatták és a főbűnösöket hat hónaptól egy évig terjedő fogházbüntetéssel sújtották. A vádlottak felebbezéssel támadták meg a marasztaló ítéletet és a círcioi tábla a védelem felebbezését figyelembe véve, kimondta, hogy az ügy az esküdt-szék és nem a rendes bírói hatóságok hatáskörébe tartozott. A círcioi tábla főtárgyalás felvételével támadta meg az ítéletet, rámutatva arra, hogy a táblai döntés a törvény intézkedéseinek téves interpretálásá folytán született meg. A felfolyamodás, a per dossziéjával együtt, tegnap érkezett meg a legfőbb semmitűzőkhöz, amely december 14-re tüzte ki az ügy tárgyalását.

Manolescu-Strunga miniszter optimista. Bukarestből jelentik: Tegnap este 6 órakor Manolescu-Strunga ipar és kereskedelmi miniszter teát adott a gazdasági ügyosztályok vezetőinek, mely alkalommal ülést tartott a kormány gazdasági bizottsága is. Megtárgyalásra került az új ma érvényben levő export-import rendszer. A miniszter rámutatott arra, hogy a november 1-től máig végzett kivitel 350 milliót tesz ki és bizalommal tekint az új rendszer eredményei elé. Kereskedelmi köröknek nincs okuk nyugtalanságra, mert az új rendszer eredményei csak későbbre várhatók. A miniszter bizottságot állított össze, mely hivatva lesz elintézni az összes gép és ipari eszközök, valamint petróleum-furó készülékek behozatalára vonatkozó kérvényeket. A bizottság kiküldéséhez hozzájárultak. A bizottság ülése után Manolescu-Strunga kijelentette az újságíróknak, hogy azon trösztök és kartellek ellen, amelyek nem választottak felhívására áraiak 40 százalékos csökkentésére vonatkozólag, törvényes uton fog eljárni.

Halálos autószerencsétlenség Temesváron. Temesvárról jelentik: A Principele Carol városnegyedben lévő temető előtt halálos autószerencsétlenség történt. Tóth István hatvanéves munkás hazafelé indult, midőn a Carol bulevardon áthaladva, az 1263. számú autobus földreterítette. A sofőr kétségbeesett erőfeszítéseket tett a szerencsétlenség elkerülésére és azonnal lefékezte a gépkocsit, de a tragédia már nem volt elkerülhető. Tóth István súlyos sérüléseket szenvedett fején és kórházba szállítása közben meghalt. A rendőrség letartóztatta Walter Pétert, az autobus sofőrijét.

Közkívánatra meghosszabbította kolozsvári vendéjátékát a csernovici jiddis színház

A csernovici jiddis színház eddig négy előadást tartott Kolozsváron. A zsidó színház eljátszott műveire jellemző, hogy minden előadást zsfolt nézőtér nézett végig. Szerdán és csütörtökön, amikor a társulat leszállított helyarákkal rendezte előadásait, a színházban minden jegy elkel. Ez a hatalmas siker indította arra a színház igazgatóságát, hogy további három nappal meghosszabbítsa a kolozsvári vendéjátékát.

Pénteken este a színház vallási okokból nem tart előadást, de szombaton este fél hatkor rendkívül olcsó helyarákkal népeledadást rendez, melynek helyárai 10 lejtől 41 lejig terjednek. A kitűnő együttes az egyik legnagyobb sikerű drámai zenejátékot, a Die Schikerte-t fogja bemutatni, melynek címszerepében Szidi Thal, mint rendkívüli drámai erejű tragika is bemutatkozott. Szombaton este a kacagató Komödiantint ismétli meg a társulat, vasárnap délután pedig 5 órakor olcsó helyarákkal a Die Rebezin c. mulatságos operettet mutatja be. Vasárnap a Herz wos bengt c. szindarab előadását ismétlik meg, hétfőn este pedig bucsuelőadást tart a Chasendl c. operett bemutatásával, melyet még nem játszottak Kolozsváron.

A színház iránti szokatlanul nagy érdeklődés mellett valószínű, hogy ezeket az előadásokat is zsfolt ház fogja végignézni.

Minden idők leghatalmasabb alkotása: CLEOPATRA Fut a ROYAL sláger-mozgóban

Visszavonulón van a kínai kommunista haderő. Londonból jelentik: A kínai kommunista haderő Honan és Kwantung irányában visszavonulón van. Csak utóvédjei folytatnak tüzharcot Csang-Kai-Sek marsall előnyomuló csapattesteivel.

Felségsértésért elítélve. Bukarestből jelentik: A ramnicul-gerati törvényszék tegnap tárgyalta Mihail Ghica abán származású tisztviselő felségsértési perét. A vádlottat, aki Serban Ghica földbirtokos Faraonele községbeli birtokának adminisztrátora, azzal vádolta az ügyészség, hogy több barátja jelenlétében sértő kijelentéseket tett öfelségére, II. Károly királyra és a román népre. A törvényszék egy évi börtönrre ítélte el a vádlottat.

Zsidókórházból 1935 január 12. A kolozsvári Zsidókórház Egyesület bál rendezése dr. Fischer Tivadarné elnökletével megalakult és most is megtette mindazokat az előkészületeket, amelyek az idei bál fényes sikerét minden bizonyonnal biztosítják. A bál a jövő évben is a kereskedelmi és iparkamara új disztermében lesz és a bál maga Erdély előkelő társadalmának eseménye lesz újból. Erről gondoskodik a város színe-javából alakult hölgy és férfi rendezőbizottság, mely páratlan agilitással készíti elő a bált. A meghívók rövidesen kimennek és a meghívókra a nagyközönség most is oly visszhangot ad, mely végső eredményében a Kórházegyesület céljának és a rendezőség fáradozásának anyagi és erkölcsi elismerését jelenti. A január 12. dátum egyforma jelentőséggel bír egy a jókedvű fiatalok, mint a komoly emberbaráti munka számára.

Az utazók panasza. Bukarestből jelentik: A kereskedelmi utazók szövetsége memorandumot terjesztett elő a CFR igazgatóságához, rámutatva arra, hogy a vasuti közlegek állandóan mollesztáltak az utazókat, megakadályozva őket hivatásuk teljesítésében. Különösképpen az ad okot a konfliktusokra, hogy az utazók utipodgyászai meghaladják a vasut jelenlegi szabályzata által megengedett méreteket. Ezzel szemben az utazók nincsenek abban a helyzetben, hogy mintakollekcióik egy részét állandóan podgyászként utaztassák. Mereuta vasuti igazgató panaszaik orvoslását ígérte meg az utazóknak.

Gyomor-, bél- és anyagcserebetegségek-nél, vérszegénység, sápadtság és lesaványodás eseteiben reggel éhgyomorra egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet az emésztőszervek működését hathatósan előmozdítja s így megkönnyíti a tápanyagok vérbejutását.

Eltűnt bankigazgató. Bukarestből jelentik: Zalman Rabbini, a vaslui Hitelbank igazgatója, öt nappal ezelőtt eltávozott lakásáról és azóta nyomavestett. A bank betései között az igazgató eltűnése érthető nyugtalanságot idézett elő. Értesítették a Hitelbankok központját, ahonnan Rosen és Usopchi igazgatók szálltak ki, annak megállapítására, hogy vajjon az igazgató eltűnése a bank valamelyes megkörosítással kapcsolatban áll-e? A bank igazgatósága értesítette az ügyészséget a történetekről. Azt hiszik, hogy Zalman Rabbini Palesztinába szökött.

Dumitrescu tábornokot szembesítették bűntársaival. Bukarestből jelentik: A csendőrfőparancsnokságnál elkövetett visszaélések ügyében eddig több, mint száz tanut hallgattak ki, akik különböző felvilágosításokat adtak a vizsgálatot irányító Grozeanu tábornoknak. Dumitrescu tábornok tevékenységére vonatkozólag. A katonai hatóságok néhány nappal ezelőtt házkutatást tartottak Crivat és Letu ezredek lakásán és e házkutatások eredményeképpen ellenük is megindították az eljárást. Ma délelőtt Dumitrescu tábornokot szembesítették a két ezreddel, majd Teodorescu intendáns őrnagyot hallgatták ki.

Szenzációs művészet az U-Klubban. Páratlan élményben lesz része a közönségnek péntek este az Univeritatei Klubban. A városról való távozása előtt az utolsó pillanatban sikerült leszerződnetni a hírneves Titorow eredeti orosz balalajakórust és zenekart. Programjuk páratlan, a melonkólikus orosz népdaloktól a legújabb és legmodernebb slágerekig mindent felölel. Titorow énekszámai pedig egyenesen szenzáció számban mennek. A műsor fél 10-től 12-ig tart.

A VI-ik vegyes rendszerű állami sorsjáték első osztályának 1934 november hó 15-én megtartott húzásának eredményei:
I. Az állami osztályorsjátékon nyertek: 1.000.000—1.000.000 lejt No. 44043 I. és II. széria, 500.000—500.000 lejt No. 54139 I. és II. széria, 200.000—200.000 lejt No. 59167 I. és II. széria, 100.000—100.000 lejt No. 32203 I. és II. széria, No. 67645 I. és II. széria, 50.000—50.000 lejt No. 6912 I. és II. széria, No. 47325 I. és II. széria, No. 61901 I. és II. széria, No. 43882 I. és II. széria. II. A meléksorsjátékon nyertek: 3x a 1.000.000 lejt No. 183446 I., II. és III. széria, 3x a 250.000 lejt No. 291782 I., II. és III. széria, 3x a 100.000 lejt No. 181743 I., II. és III. széria, No. 236546 I., II. és III. széria, 3x a 50.000 lejt No. 141046 I., II. és III. széria, No. 141522 I., II. és III. széria, No. 173147 I. II. és III. széria, valamint a tervezetben előirt összes kisebb nyeremények.

PHAROS KÖNYVEK

Megjelent

Legújabb kötete

Ligeti Sándor

I. Peltz

A büvös erszény

Calea Văcărești

A bukaresti zsidó negyed regénye

Megjelent

Megjelent november 1-én

Müstoppoló specialista !!

Ruháján esett szakadást, égést, mo ragadást, művészielen beszövi

Hirsch férfiszarabó

Sir. Regina Maria II sz.

Férfiruhákat divat szerint olcsó áron készít

UJ KELET Legújabb hírek

Nyugtalanító a nemzetközi helyzet

(Első oldali cikkünk folytatása.)

meggyőződéssel járjuk tovább, tudjuk nemzetközi érdekeinket összehangba hozni a béke megőrzésének parancsolt szükségességével.

Igy 1934 február 9-én Athénben Románia, Görögország, Törökország és Jugoszlávia aláírták a Balkán-szövetségre vonatkozó szerződést, amely a Balkán jelenlegi területi rendjének végleges fenntartásán és biztonságának védelmének alapszik.

A szoros baráti kapcsolatok, amelyek Románia és Bulgária között fennállnak, valamint a kivétel nélküli az összes balkáni államok között keletkezett bizalomteljes viszony biztos alapokra fekteti a békét, éppen ezen a vidéken, ahol az valaha a leginkább volt fenyegetve.

Az elmúlt évben Londonban a támadó-oroszország definíciójára vonatkozólag kötött megállapodás folytatásaként, amely egyúttal védelem alá helyezi minden erőszakos eszközrel vagy aktsussal szemben a román uralom alatt álló területeket, ez év június 9-én Pománia és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Uniója között jegyzékült történt, amely az ország vitális érdekeit kielégíti és amellyel kapcsolatban a két ország felvette a diplomáciai összeköttetést.

Románia a 17 éven át megszakított kapcsolatok felvételében a két állam közötti béke legbiztosabb zálogát látja.

Egyébként az a tény, hogy a szocialista szovjetköztársaságok uniója 1934 szeptemberében elfogadta a meghívást és tagja lett a Nemzetek Szövetségének, bizonyítja, hogy vagy keleti szomszédunk ismét el akarja foglalni helyét a nemzetek közösségének keretében és a nemzetközi kapcsolatok alapjait elfogadja azt a törvényt, amelyet a népszerűségű népek hoztak és amely nem más, mint a Nemzetek Szövetségének alapszövege.

A genfi egyezmény minden átmeneti fogyatékoságai dacára, mint a világ béke legfontosabb tényezője szerepel ma is és ezért teljes hálánkat érdemi meg. Románia kötelességének tartja ismét kifejezni bizalmát a Népszövetség rendeltetésével szemben.

Minden örvendetes jel dacára, amelyek annyi oldalról mutatkoznak, a nemzetközi helyzet bizonyos tüneteket árul el, amelyek állanó és fáradságtalan éberséget irnak elő. Románia, ami őt illeti, teljes mértékben el fogja végezni azt a feladatát, amelyet mint nemzeti állam és mint európai faktor el kell végeznie.

A szerződésekből folyó összes kötelezettségek lelkiismeretes végrehajtásával, szövetségi iránt való törhetetlen bizalommal, a barátságos kapcsolatainak megszilárdításával, a Balkán-szövetség és a kisantant között megállapított párhuzamos akció fejlesztésével Románia megmutatta, hogy nem kimél semmiféle fáradságot és erőfeszítést a cél elérésére: béke mindenütt, de mindenekelőtt béke határainkon, tökéletes béke mindenkiel, de mindenekelőtt béke, amely teljes mértékben tiszteletben tartja nemzeti lelkiismeretünk parancsait.

A nemzeti erők koncentrációja

Szenátor Urak! Képviselő Urak!
A ránknehezülő idők súlyossága köteleességűvé teszi az összes felelős tényezőknek, hogy távol tartják magukat az agitációk és természetellen viták utjától és erőiket koncentrálják a teremtés és újjáépítés munkájára, — az egyetlen, amely végleg konszolidálhatja hazánkat.

Abban a meggyőződésben, hogy Önök mindnyájan át vannak hatva ettől a jelszótól és hogy jó eredményre fogják vinni a megkezdett munkát, kívánok ahhoz kitartást és kérem a Mindenható, adja áldását az Önök munkásságára.

A törvényhozó testületek rendes ülésszakait ezennel megnyitottnak nyilvánítom.

A parlament ünnepli az uralkodót

A trónbeszéd felolvasását a parlament tagjainak állandó óvációi kísérték. Különösen azokat a részeket, ahol az erők összefogásáról, a hadsereg fejlesztéséről, az ország békeakaratairól és a szövetségek kimélyítéséről volt szó, fogadták hatalmas tapsok. A trónbeszéd végén pedig végtelenül éljenzés következett.

Az óvációk elmúltával a királyi menet a szokásos ceremóniák között ismét visszatért a királyi palotába.

Bucuresti-Bukarest, nov. 15. A kamara és a szenátus nem fognak gyászülést tartani Sándor király és Barthou emlékére, mert a

trónbeszéd megemlékezett róluk. Miután holnap a törvényhozó testületek ülést tartanak, 10 napos szünet következik.

A mai ünnepi megnyitáson nem volt jelen Averescu marsall, a gyengélkedő Maniu Grigore Filipescu és Iunian.

Befejezés előtt állanak a tárgyalások az Egyesült Államok és Szovjet-Oroszország között

Moszkva, november 15. (Rador.) Meg erősítik, hogy Oroszország és az Egyesült Államok között a tárgyalások befejezés előtt állanak. A tárgyalások közvetlen folytatását képezik Litvinov és Roosevelt

1933 végén megkezdett tanácskozásainak. Az Egyesült Államok megegyezés esetén 100 millió dollárt bocsátanak Oroszország rendelkezésére, hogy különböző cikkeket vásároljon Amerikában.

Mihailoff bandájának 68 tagja Romániába szökött

Hetel farióztattak le a razzión

Bucuresti-Bukarest, nov. 15. A hatóságok értesülése szerint Ivanciu Mihailoff bandájának mintegy 68 terrorista tagja Romániába szökött. A hatóságok névtelen feljelentéseket kaptak, valószínűleg olyan emberektől, akik ismerik a terroristákat. A 68 közül eddig

7-et fogtak a tegnapi általános razzia alkalmával. A razzia alkalmával egyébként a fővárosban 80—100 idegen egyént kísértek be, míg az országban 6—700-at. Miután a külföldi rendőrségek megküldik a vonatkozó iratokat, ügyüket figyelemmel átvizsgálják.

A német front a saarvidéki emigránsok felfegyverzésével vádolja Franciaországot

Titulescu meleghangú táviratban üdvözölte a Flandin-kormányt

Párizs, november 15. (Rador.) A Le Matin szerint Ribbentrop londoni utjának semmi eredménye nem volt. Londoni hivatalos körök elvesztett időnek tekintik azt, amit Ribbentrop ural töltött. Hitler kiküldöttje egyébként nem is tudta kellően kifejezni, mit is akar.

Ujabb jelentés szerint Ribbentrop tegnap felkereste Smuts tábornokot, a délafrikai unió volt miniszterelnökét.

A saarvidéki népszavazást előkészítő bizottság ülése

Berlin, november 15. A saarvidéki német front újabb emlékiratot juttatott el a Népszövetséghez, amelyben bizonyítékokat tár elő arról, hogy franciaországi fegyver- és hadianyaggyár, köztük különösen a forbaquei La Roche-gyár fegyverekkel és töltényekkel látta el a saarvidéki baloldali emigránsokat és a szeparatistákat. A német front utal arra a veszélyre, hogy a fegyveres emigránsok a népszavazás előtt meg akarják zavarni a rendet s ezzel azt a célt kívánják szolgálni, hogy a népszavazás időpontját a Népszövetség későbbi időpontra tűzze ki.

Római jelentés szerint a saarvidéki népszavazást előkészítő népszövetségi Aloisi-bizottság tegnap is ülésezett. Csütörtökön összeült a technikai pénzügyi bizottság, amely gazdasági természetű Saar-problémákat vitatott meg. Az Aloisi-bizottság ma meghallgatja a német birodalmi kormány

szakértőit, akik csütörtökön este érkeztek az olasz fővárosba. A népszavazást előkészítő bizottság szombaton befejezi a római ülészakot s áteszi székhelyét Genfbe.

Ezer önkéntes jelentkező a saarvidéki rendőrségbe

London, november 15. Több angol front-harcos tiszt jelentkezett saarvidéki rendőri szolgálatra. Közülük azoknak első csoportját, akik anyanyelvükön kívül két más nyugat-európai nyelven is meg tudják magukat érteni, közelebről utba indítják a Saar-vidékre. Fizetésük körülbelül havi 50 font lesz.

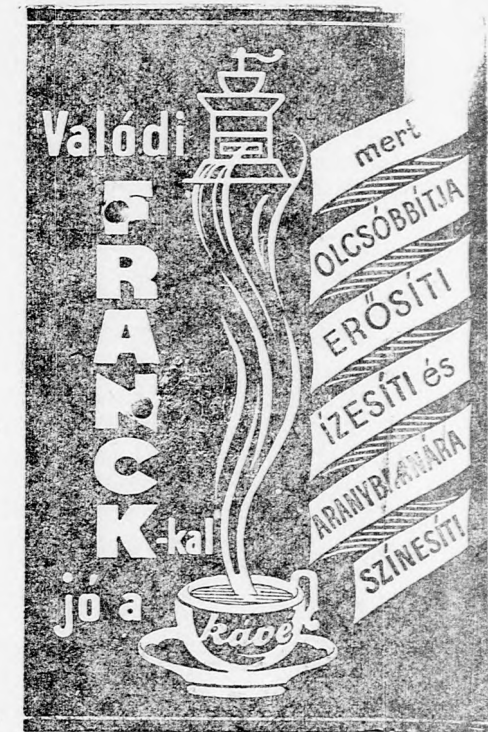
Egyidejűleg Londonban cáfólják azt a hírt, hogy Anglia egyezményes alapon köteles lenne bizonyos kontingens szállítani a saarvidéki rendőrség számára.

Prágában szintén ezer önkéntes jelentkezőt írtak össze a saarvidéki nemzetközi rendőrség állományának kiegészítése céljaira. Párizsi jelentés szerint Laval fogadta a saarvidéki franciák küldöttségét.

Doumergue elhagyta Párizst

Párizs, november 15. (Rador.) Doumergue csütörtök reggel elhagyta Párizst és tournéeuillei birtokára utazott.

Az Ere Nouvelle Marchendau kereskedelmi miniszter moszkvai utjával foglalkozva azt hiszi, hogy ez az utazás nagyon jó szolgálattal fog tenni a francia érdekeknek, a két ország közötti kapcsolatok kimélyítésével. Ez az

akció jó politikára vall és jó kilátásokat nyújt.

Egyébként a jobb- és baloldali lapok szembefordulnak a kormány azon intézkedéseivel, amellyel a felvonulásokat és tüntetéseket betiltotta. Egyidejűleg a törvényhozás bizottságai megkezdették a költségvetési előirányzat tárgyalását.

Párizs, november 15. (Rador.) A francia lapok közlik a Flandin miniszterelnök által kapott üdvözlő táviratokat, köztük Titulescuét és az arra adott választ, mely így szól: Titulescu ur meg lehet győződve, hogy személyes tevékenységem a béke fenntartására és a Románia és Franciaország közötti jóviszony megszilárdítására fog irányulni.

Ma terjeszti be jelentését a Skoda-bizottság előadója

Bucuresti-Bukarest, november 15. Ma terjeszti be Aurelian Benteoiu a Skoda-jelentést. A Lupta értesülése szerint a jelentés kéri a következő személyeknek bíróság elé utalását: Cihoski tábornok, aki megkötötte a hadfelszerelésre vonatkozó szerződést, Georgescu tartalékos ezredes, aki jelenleg a temesvári politechnikum tanára, Mihail Popovicu volt igazságügyminiszter és Boila Romulus. A parlament vizsgálóbizottság elnöke a jövő hét folyamán összehívja a bizottságot.

Megszüntették a katalán kormányzóságot

Madrid, november 15. (Rador.) Lerroux miniszterelnök a kamarában felolvasta a Katalónia ideiglenes kormányzati rendszerről szóló törvényjavaslatot, amely megszünteti a kormányzóság működését az új választások megegyezéséig.

Az áruexport feltételei

Bucuresti-Bukarest, november 15. A vámhivatalok rendeletet kaptak, hogy hétfőtől kezdve csak a Banca Nationala által kiállított engedély és az exportörök által adott engedményezési césió ellenében engedhetik meg az áru exportálását a vámhatárokon át.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. Nyomása Ciuji, Strada Baron L. Pop 10. Telefon: 9-77.

Cenzurat

Az osztályok és a zsidók

Nehéz dolog ma lenni. Annyi szempont van a kis állam vezetésében, hogy szavaiban és tettében meg kell mutatni a méltóságot és ami elsősorban a kis állam látványát követve meg kell szereznie a tetszést, amelyek egyáltalán nem felelnek meg a realitás felé hajlanak.

Schuschnigg igyekszik a legjobban megfelelni. Valahányszor küldesz vagy nemzetközi szavát — sohasem szabad kijelenteni, hogy a lönbséget állampolgárok sem felekezeti, sem nemzeti.

Valahányszor zsidó fel, mindig talál egy nyugtató kijelentést. A kormánygépzet gondol és pontosan elmondja.

Hisz a kormányban és humanitárius felhívásokra vártak. Ausztriában ma a kormányban sikerült tania az osztrák politikai helyzetet legfeljebb isztanak el a nemzet faszimustól, azokat is tny politikai követeléseket mérsékelték irányzat.

Ezeknek az elemeknek meg kell mutatni „komoly” szándékait, amelyek meg legkönyvebb.

A zsidóknak. Schuschnigg kormányának társaitól.

Az iskola-géttő gyermekek burkolt kérései zsidók denaturálási szándékokra mutatnak lehetnek az antiszemitizmus elgítésére, de ennél is nagyobb a veszély, hogy a költségbejűtő az osztrák zsidóság s Schuschnigg látviro

tiák és a beiföldi községek. Mindenki előtt nyilvánvaló, hogy a német erők antiszemitizmus a külföldiek szülő ország nyilatkozatok me celtudatosabb antiszemitizmus.

A zsidók kirekesztése bizonyos gazdasági feltételek miatt van, de az az, hogy az osztrák zsidóság a háború után bevándorolt dolog, hogy Bécs részét ilyen elemek alkotják meg van az illetőleg.

Nem valószínű az antiszemitizmus meggyőzésének. Még kevésbé burkolt, de egyre inkább fogja tudni tartani a külföldi szimpátiát.

Mosley

Sir Oswald Mosley angol ember, angol vezetésű ember, a klasszikus szótárak hazájában letartott élet fenyegetésével előkelő politikai és munkaspártban kezdte any évforgása az apostolává magasodott Mosley urnak a me